

ספר
לקוטי תורה והש"ס
מהדו"א

גירסה הפך חיים 13 ירושלים

הוצאת
אור צבי

זה השער לה' צדיקים יבאו בו

ספר

לקוטי תורה והש"ס מהרי"א

אשר חובר מאת האדם הגדול בענקים.
אור בחיר בשחקים. המפורסם בצדקתו
וקדושתו בכל קצוי ארץ וים ורחוקים.
כולו מחמדים וחכו ממתקים. שפתותיו
שושנים וזהב מעליהם מריקים. כל דבריו
נגחלי אש ירועצו כברקים. מדבש ונופת
מתוקים. הודו כסה שמים. ברוחו פי
שנים. ה"ה אדמו"ר הגאון הצדיק הקדוש
רשכב"ה. בוצינא דנהורא. אספקלריא
המאירה. מנורה המהורה. איש אלקים
קדוש הוא כקש"ת

מוהר"ר יצחק אייזיק
מזידיטשוב זללה"ה

♦ כרך ראשון ♦
פרשיות בראשית - תולדות

יו"ל בעוהשי"ת בעריכה חדשה
כאשר עיניכם תחזינה מישרים
שנת תשפ"ד לפ"ק

גירסה חפץ חיים

תוכן הספר

דברים אחדים	יא
בשער הספר	יז
הקדמות בעל אמרי יוסף זי"ע	לז
שמות הצדיקים שזכרו בהקדמות האמרי יוסף	קטו
הקדמת המחבר זי"ע	קיז
פרשת בראשית	קלה
פרשת נח	רח
פרשת לך לך	רפ
פרשת וירא	שצח
פרשת חיי שרה	תקיא
פרשת תולדות	תרמא

זכר עולם יהיה צדיק

לזכר עולם יהיה צדיק
 יכתב לחיי עולם בספר, זכרו הבהיר
 של כ"ק הרב הגאון הצדיק המפורסם
 ירא שמים מנעוריו, מגזע אראלים ותרשישים
 אדוק ומקושר בתורת וקינו הק' בעל מלבוש לשבת ויו"ט
 והעמיד תלמידים הרבה בדרך התורה וחסידות כש"ת

מוהר"ר ארי' ליביש יצחק זצ"ל

אבד"ק גלאגוב

נפטר בשם טוב בצפרא דמעלי שבתא, כ"ח תשרי שנת תשפ"א לפ"ק

בן כ"ק אדמו"ר הגד"צ המפורסם ר' **חיים שמחה ישכר בער זצ"ל**
אבד"ק טאמאשוב

נכד הרה"ק ר' **יהושע אייכנשטיין** זצוק"ל אדמו"ר מזידיטשוב בגרו"ד
 נכדו החביב של

הגה"ק המפורסם מרן אדמו"ר רבי **ישכר בעריש** זצוק"ל מזידיטשוב
אבד"ק ווערעצקי ובעמ"ח ספה"ק מלבוש לשבת ויו"ט

נכד רבינו הקדוש המחבר זי"ע

והו רצון שברכת צדיק של לא ימוש מפך ומפי זרעך וגו', שקיבל מרן הגה"ק בעל
 מלבוש לשבת ויו"ט מוקינו הק' המחבר שקיבלו מדודו הקדוש בעל עטרת צבי שקיבל
 הברכה מפי רבינו הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, ימשיך ויתמיד אצל בניו ובני אחיו
 ההולכים בדרכי אבה"ק כאוות נפשו, עד סוף כל הדורות אמן.

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו
הרב יהושע שלום נתן רובין
 בן הרבנית אלטא נחמה מלכה
אבד"ק גלאגוב

דברים אחדים

בעזרה ש"ת

ישמחו השמים ותגל הארץ, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, בהגלות נגלות מחדש אור תעלומה, אור צח ומצוחצח, 'זה הספר, הנותן אמרי שפר, אמרות טהורות, זכות וברורות, גנוי נסתרות, מפז ומפנינים יקרות, מפה קה"ק נאמרים, בפחד ואימה נדברים, בלפיד אש כנתינתן בסיני ממרום, ובעט סופר נחקקים, שבעתים מזוקקים, במעשה אצבעותיו הקדושים והטהורים, אותיות מצהירים, ככוכבים ברקיע מזהירים' (א). ה"ה הספה"ק והטהור לקוטי תורה והש"ס מהרי"א על התורה מזקני הצדיק הקדוש מופת הדור פאר ישראל איש אלקים ועטרת ראש גולת הכותרת כלילת תפארת מעוטר (ב), בוצינא דנהורא קדישא, מעיין התורה והחכמה, אור ישראל וקדושו, להבת אש קדוש (ג), המקובל האלקי כקש"ת מרן יצחק אייזיק מוידויטשוב זצלה"ה, וזה יצא ראשונה, חלק ראשון על פרשיות בראשית – תולדות.

אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו, שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה, וזיכני לברר מקחו של צדיק (ד), אשר גודל השתוקקותו להיות שפתותיו דובבות כתוב הדור הוא בהקדמתו, וגם לרוות את הצמאים האומרים מי ישקני מים מבאר מים חיים, היוצאים מן קודש הקדשים, אחרי אשר זה רבות בשנים הספה"ק הזה אינו בנמצא כלל (ה), ורבים אשר שמעו על אור התורה הגנוז בה, אומרים מי יראנו טוב.

לאחר שבעזרה ש"ת הוצאתי לאור מחדש את הסה"ק עטרת צבי ה' כרכים כלולים בהדרם, ונתקבלו באהבה אצל י"ח בכלל ואצל שוחרי תורת רבוה"ק בפרט, רבים אומרים לי שבבחי המתחיל במצוה אומרים לו גמור, עליך המצוה להו"ל במהדו"ח גם את הספה"ק לקו"ת והש"ס מהרי"א מרבינו תלמידו המובהק, באשר הוא כחטיבה אחת עם תורת רבו, וכל דבריו מיוסדים על דברי רבו, וע"כ אם כי יראתי להשים המשא הזה

(א) מהקדמת האמר"י לס' ויקרא.

(ב) ממכתב מרן הגה"ק מצאנו זי"ע אליו.

(ג) ממכתב מרן הגה"ק מקאמארנא זי"ע אליו.

(ד) מרן הגה"ק מראזלא זי"ע [במכתבו שבס' עט"צ דפו"ר ח"ג] ואחריו רביה"ק המחבר [בהסכמתו על ספה"ק בית ישראל ובהסכמתו על ספה"ק קהלות יעקב] הם הראשונים המעתיקים לענין הדפסת ספרי הצדיקים, את דברי המד"ר הנודעים בפ' חיי שרה (פנ"ח אות ח') 'עשרה פעמים כתיב בני חת בני חת עשרה כנגד עשרת הדברות, ללמדך שכל מי שהוא מברר מקחו של צדיק כאילו מקיים עשרת הדברות'.

הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'

לחיים טובים יוחק בספר

כבוד ב"ד הרב הגאון בנש"ק

מוהר"ר חיים אייכענשטיין שליט"א

נכד רבינו המחבר הקדוש זצוקלה"ה

שהשתתף בסכום הגון

להוצאת הספה"ק הזה

וה"ר שזכות המצוה תעמוד לו ולכל משפחתו, ויתברך
בפניה מן השמים לראות רוב נחת דקדושה, וחפץ ה'
בדו יעליח ברוחניות ובגשמיות וכט"ס, אכ"ר

לזכרון עולם בהיכל ה'

נשמת הבתולה היקרה

שרה ע"ה בת יבלחט"א הר"ר פינחס

נכדת רבינו המחבר

נלב"ע כ"ג תמוז תשע"ב לפ"ק

על שכמי מקוצר המשיג ועומק המושג וגודל האחריות, נטיתי לבי לגשת אל המלאכה לעשות אותה בעוה"ש.

אודות הסכמות סמכתי על ההסכמות שניתנו על ס' עט"צ שהו"ל, וזכרון א' עולה לכאן ולכאן.

כבר כתוב במקום גדולים אל תעמוד, וע"כ לא איש דברים אנכי היום, כי איך יבוא נער ובער, להתייצב בשער, ואיך יעזי הדל ממעש וחדל אישים, להתייצב בפתח קודש הקדשים. ומה גם שהדברים מיותרים, כי אם אמרתי לספר תהלת המחבר הקדוש, הן גדולת וקדושת רבינו נודע למשגב ותהלתו מלאה כל הארץ, ובנוסף לזה כבר נתעטרו הספרים בהקדמותיו הנפלאות של תלמידו הגדול הגה"ק בעל אמרי יוסף ז"ע, אשר לו נאה ולו יאה שבה דא שירתא. ואם לבאר יקר תפארת קדושת הספה"ק הזה, הלא זכינו ורבינו הקדוש בעצמו כתב הקדמה לספרו, ובין השיטין מבצבצים דברים נוראים מכבשנו של עולם איך הספה"ק הזה הוא תיקון נפלא, המשך מגילוי תורת הרשב"י ותורת הארז"ל, ועי"ז מקיימים ומחדשים כל העולמות, ומגבירים הימין על השמאל וממשיכים חסדים ורחמים על כל.

ואמנם להיות שרבינו מקצר ועולה כדרכו בקודש, ומילין לצד עלאה ממלל, אמרתי שמן ההכרח הוא לבאר קצת לאנשים כערכנו על מה אדני הספה"ק הזה הטבעו, וידעו מוצאיו ומובאיו של הספר, כדי שהלומדים יוקירו יחודו המופלא וערכו הקדוש, וכן לבאר את המעלות שבעוה"ש"ת עטרנו בהם את הספר במהדורה החדשה אשר לפנינו. ויבואר כ"ז ב'שער הספר'. [ובסופו העתקנו מעלת העיון בספה"ק הזה, והשפעות עצומות בגור"ר שזוכים ע"י קניית הספה"ק הזה].

אשא עיני אל ההרים ה"ה עט"ר אבי מורי הרב הגאון ותיק וחסיד שלהיו"ח מוהר"ר אהרן מאיר זצ"ל הרב דק"ק קיוויאשד, אשר טפחני וחנכני וגדלני לתורה ויר"ש, הוא הגבר אשר כל ימיו היה דמות דיוקן של אבד"ק מזידיטשוב ז"ל לנגד עיניו, בבחינת מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, וקרוב לשלשים שנה השליך נפשו מנגד ולא חש על כבודו וגופו ומאודו למען הקמת ציון קדשו של רבה"ק המחבר.

אין ספק שפעולות אלו, ביחד עם מה שעוררני בשנת תשע"ד לעסוק בהגהת תורת רבה"ק, הם שהמריצוני וזרזוני לתת המשא הזה על שכמי לחדש זיו הספה"ק הזה, ובכן הדפסת הספר מוקדשת לזכותו ולעילוי נשמתו, ויה"ר שימליץ טוב עבור א"מ הרבנית שתחי' שעמדה לימינו כל ימיו בכל מפעליו הטובים ועבורי ועבור כל יו"ח.

ירושה קדושה זו הנחיל לו אביו מו"ז הרב הגה"צ המפורסם כש"ת מוהר"ר יצחק אייזיק

וצללה"ה האבד"ק קיוויאשד^(י) בן הרה"צ הק' מוהר"ר אהרן מאיר זצ"ל הי"ד מקאשוי^(י) חתן הרה"ק רבי מנחם מענדל זצ"ל בן רבינו המחבר הקדוש ז"ע. אשר משחר טל ילדותו עד זיכרולא בתרייתא היה דבוק בקדושת אבד"ק מזידיטשוב בכל נימי נפשו, וכשבאנו לצל קורתו, השיחה לרוב היתה בתורתם ועבודתם של אבד"ק, ובכן חלקו גדול בהדפסה זאת.

כמו כן אנציח בזה את נשמת מו"ז הגאון הצדיק המפורסם מעמודי ההוראה והעבודה כש"ת מוהר"ר אברהם דוד הורוויץ וצללה"ה האבד"ק שטראסבורג ומח"ס קנין תורה, בן הגה"צ חסידא קדישא רבי שלמה יהודה זלמן לייב זצ"ל ראב"ד באלחוב מח"ס אמרי מהרז"ל^(י), בן הגה"ק מוהר"ר אהרן מאיר זצ"ל אבד"ק באלחוב מח"ס אברך, תלמידו ומחותנו של רבינו המחבר הקדוש.

הברכה אחת לראש משביר, ה"ה כבוד חותני הרב המפורסם לשם ולתהלה מקים עולה של תורה מגזע אראלים ותרשישים כש"ת מוהר"ר חיים יהושע העשל באב"ד שליט"א רב דקהל מנחת חינוך ונשיא כוללי טארטיקוב, בן הגה"צ המפו' אבד"ק טארטיקוב וצללה"ה, אשר מאז באתי אל ביתו השלים כל מחסורי ביד רחבה, וגם השתתף בעין יפה בהוצאת הספה"ק הזה. זכות רבינו הקדוש בודאי יגן עליו באלף המגן שיזכה לאריכות יו"ש מתוך בריאות השלימות, ויחד עם נו"ב שתחי' העומדת לימינו יראה בנים וב"ב עוסקים בתומ"צ, ויזכה להמשיך בפעליו הכבירים להגדיל תורה ולהאדירה, ובמעשי צדקה וחסד להתאזרה.

יתברכו בברכה מן השמים ש"ב נכדי רביה"ק המחבר, ה"ה כבוד הרב הגאון שלהיו"ח מוה"ר אלעזר טייטלבוים שליט"א ראה"כ דסאטמאר-קליימער, ואתו עמו כבוד הרב הגאון שלהיו"ח מוה"ר יהושע שלום נתן רובין שליט"א אבד"ק גלאנוב, שהשתתפו ברוח נדיבה בהוצאת הספה"ק הזה, זכות רבינו המחבר יגן עליהם למלאות כל משאלות לבם לטובה.

ברכות התורה יחולו על ראש ש"ב הרה"ג וו"ח החוב"ט בחד"ת כש"ת מוהר"ר יעקב יוסף ווייס שליט"א נכד רבינו הקדוש המחבר זי"ע ונכד הצה"ק מספינקא זי"ע, אשר עבר

(י) חתן כ"ק הגה"צ מהר"א שפירא זצ"ל אבד"ק קיוויאשד חתן כ"ק הגה"צ ר' יוסף מזידיטשוב - טארנאפאל זצ"ל בן הרה"ק רבי אלכסנדר יו"ט ליפא זצ"ל אבד"ק זידיטשוב בנו בכורו של רביה"ק המחבר זי"ע.

(ז) בן הרה"צ רבי חיים פרידלענדער מלבוש זצ"ל אשר הסתופף בצל רבינו המחבר בן הגה"ק מבאלחוב זצ"ל וחתן הרה"צ רצ"ה עהרליך זצ"ל בן הרה"ק רבי יהודה ליבוש מראזלא זצ"ל חתן רבינו בעל עטרת צבי זי"ע.

(ח) שבו מביא הרבה את ספרי רבינו ומבאר דבריו, והסתופף בצל הרה"ק בעל אמרי יוסף זי"ע בשנים שגר במחוזותו.

שלשים^(נב), מלבוש לשויו"ט, ועוד, אלא גם בספרי מחברים שלא נמנו על תלמידי רבינו^(נא).
בס' פא"י (פ"ט אות ג') מספר: סיפר לי אחד מטובי החסידים של רבינו שהיתה לו הזדמנות לדבר עם הרה"ק ר' אורי הכהן זצ"ל מסאמבור^(נד) על ערך חבוריו הקדושים של רבינו ואמר לו בזה"ל: 'חבל חבל שאני כל כך טרוד בצרכיהם של ישראל ואין שעת פנויה לך, אלו הייתי מופנה הייתי כותב פי' לכל מלה מדברי רבינו והיה העולם מתבסס מהם'.
אמנם לא נוכל להכחיש שהספר לא נתפשט כראוי לפי ערך תוקף קדושת רבינו המחבר, ויחודו הנפלא של הספר, והוא מחמת עומק המושג, סגנונו הקשה של רבינו וקיצורו, עד שגם אנשי חיל קשה היה להם למצוא ידם בו.

זאת ועוד, הן בדורו היה רבינו הגדול בעל עט"צ זי"ע אחד המיוחד מבין תלמידי הבעש"ט הק' לעורר רבים וכן שלימים בגודל התועלת בלימוד הח"ן, ולימד דעת את העם והדריכם בנתיבותיה. אחריו גם רבינו תלמידו המובהק אשר לא זו מדרכיו המשיך בזה לעורר את תלמידיו בלימוד הח"ן (וספרי רבו העט"צ בפרט)^(נז).

הנסתר היינו אאמור"ר הקדוש זלה"ה עשה כמה ספרים הידועים לכל ישראל הקדושים על הזהר והמסורה חסרות ויתירות על התורה ועל המצוות וכו', וכך הרב הקדוש רבינו מזידיטשוב עשה פירוש גדול על דרך הנסתר על מדרש רבה ושאר ספרים אשר המה עוד בכתובים.

(נב) ונעתיק לשונו בס"פ חי שרה: והנה בשמות בני קטורה, עם שיש לי השפל דרך אחר בהם ובשמותיהם נטה קצת מדרך שדרך בה רבינו מהרי"א זלה"ה, עכ"ז עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע, והמבקש ימצא שם בספרו הטהור לק"ת וש"ס.

(נג) לדוגמא, בס' בני יוסף (מהגה"צ רבי יוסף בנימין רייך זצ"ל אבד"ק העליטש) פ' יתרו: ויוצא משה את העם לקראת האלהים וגו', פרש"י מגיד שהשכינה יצאה לקראתם כחתן היוצא לקראת כלה. הקשה הה"צ הקדוש ר' יצחק אייזיק זצוקלה"ה מזידיטשוב בס' לקוטי תורה וז"ל, ואינו מובן דהא דרגא דדכורא סוד והוא כחתן וגו' וכו' הא סוד השכינה מכוונה לדרגא דנוקבא דז"א כלת הצדיקים ומהו שאומר כחתן היוצא לקראת כלה, עיי"ש שהעלה פנינים יקרים מים החכמה הטהורה לתרץ את קושיה זאת.

(נד) גם הוא לא נמנה על תלמידי רבינו.

(נה) וכמש"כ בעשר קדושות (מערכת רבינו אות מ"א): פ"א שאל מוריני להיוונע לייט אם לומדים עץ חיים הקדוש ושתקו, ואמר להם בזה"ל: איהר האט אפשר מורא פאר די צעהן תנאים, אז מען לערינט איז מען זוכה דער נאך אן צו קומין צו דיא תנאים, דער רבי [רבינו צבי] פלעג איבער וואשין די כלי טאקע מיט דער משקה וואס ער האט גיוואלט טרינקען.
בס' פא"י (פכ"א) כותב: פ"א אמר רבינו שיש אמנם חרם קדמונים שלא ללמוד סתרי תורה עד שימלא קודם את כרסו בש"ס ופוסקים, וכיון שכן איך אנו לומדים חכמת הקבלה, אבל הלא אמרו רז"ל (ע"ז ט"ז ע"ב) א"ר תנחום בר חנילאי לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד, והקשה בגמרא ומי ידע כמה חיי, ומשני כי קאמרינן ביומי, רצ"ל שילמוד האדם בכל יום ויום שליש במקרא שליש במשנה ושלש בתלמוד. וסיים רבינו וכן אנחנו נוהגים גם בנוגע

אך כ"ז היה לבני עליה לפי ערך הדור, אמנם רבוה"ק לא ראו בלימוד הח"ן מטרה לעצמה, אלא כדי לעלות על ידה במסלה העולה בית א"ל בעבודת השי"ת, וע"כ לאחר הסתלקות רבינו, עם ירידת המוחות והכוחות בדור שלאחריו, הצדיקים הבאים אחריו מיעטו כבר בזה, והצדיקים הקדושים המלבוש לשויו"ט והחקל יצחק זי"ע (עם גודל ידיעות בחכמה זו) כבר לא אמרו דברי תורה ע"ד הסוד, ולא שמענו שידריכו ללמוד ספרי הח"ן. וע"כ גם אצל החסידים המסתופפים בצל תלמידי רבינו ותלמידיהם נשארה תורתו של רבינו כמעט כמונחת בקרן זוית, זולת כמה מהשרידים אשר דבר ה' קורא אותם^(נז).

לעת ערב יהיה אור

אמנם כבר ידוע שעבודת ותורת הצדיקים עומדות לעד, ככתוב אור זרוע לצדיק, ובדורנו דור עקבתא דמשיחא אשר החשך יכסה ארץ ובכל יום הגלות מתגבר והולך וסוער, ואין לנו שיוור רק התורה הזאת, זכינו שרבים צמאים לדבר ה', ואלפים מיישראל לא מצאו מנוח לנפשם אלא ע"י העסק בתורת הח"ן לילך לאורה, בכונה רצויה להנצל על ידה ממים הזידונים ולעלות על ידה בדרך העולה בית א"ל, וכדעת רבינו הקדוש בעל עט"צ זי"ע.

ומהם רבים וגם שלימים אשר נפשם שוקקת לידבק באור קדושת רבוה"ק מזידיטשוב זי"ע, לילך בדרכם וללמוד תורתם, ועוד רבים ששמעו על האור כי טוב הגונו בדברי רבינו, ומה יעשו שהספה"ק הזה אינו בהישג יד, אמנם אף אלו שהספה"ק הזה נמצא אצלם, יש שמציעים אל הקודש פנימה, ומיד נסוגו אחור, בראותם דבריו הסתומים, והקטעים הארוכים, והאוסף הגדול של דברי רז"ל, דברי הזהר ע"פ רבינו, דברי הארז"ל לפונדק אחד, עד שלא מצאו ידיהם בו.

על כן אמרתי עת לעשות לה', ובעזהשי"ת אורתי חיל להדפיס מחדש את הספה"ק הזה עם הרבה הוספות, וישוטטו רבים ויתרבה הדעת ויתענגו בו כל ישרי לב.

לחכמת הקבלה, אנו ממלאים קודם כל את כרמינו בכל יום ויום בש"ס ופוסקים, ואח"כ אנחנו עוסקים בסתרי תורה, כי להמתין בכלל עד שימלא האדם את כרסו בש"ס ופוסקים מי יודע כמה יהיו שנות חייו, וע"כ הכוונה לכל יום ויום בפרטות. ע"כ.

וכ"ה בשועה"ר (הל' ת"ת פ"ב ה"א) וז"ל: כי זה שיכול אינו רשאי לעשות כן כי מי יודע כמה יחיה, לפיכך חייב הוא לשלש זמן למידתו שבכל יום ויום שליש במקרא שליש במשנה [כו'] ושלש בתלמוד [כז'], וחכמת הקבלה תחשב בכלל שליש בתלמוד.

[אך מש"כ הפא"י שרבינו בעצמו נהג כן, לא נראה כן ממש"כ בהקדמת האמרי"י (אות י"א): ובימי חורפו למד פשטות התורה טורים וש"ע והיה בקי בהוראה כאחד מהגדולים, ובסוף ימיו היה עיקר לימודו בסודות התורה ע"כ. ויותר נראה שרבינו הדרין כן את תלמידיו].

(נו) ובדורו כותב בעל פא"י (פכ"ח): רבינו בהקדמתו הגדולה שנדפסה בראש המדרש וגם בראש סדר בראשית כותב שהוא רוצה שיאמרו דבר שמועה מפיו ע"י חבוריו אלה, אבל לדאבונו אין הדור ראוי לכך להבין מה שכתוב בהם, והספרים הקדושים האלה מחכים עד שתמלא הארץ דעה את ה'.

שמצינו בקדושין אצל אדם חשוב בגמ' (קדושין דף ד א'), ועיין במסכת חולין (דף מ"ד ב'), ולכן אינה צריכה להחזיר פניה, ורמז להם רב הונא ברמז שהוא אדם חשוב והנאתם הוא מה ששותה אצלם ולכן א"צ להחזיר פניו.

(לו) **ובזה פירשתי בס"ד מ"ש הקדוש בספר עבודת ישראל** בדרוש לז' של פסח על מאמר רז"ל (מדרש שו"ט) הים ראה וינוס (תהלים קי"ד ג') ראה ארוננו של יוסף, ומביא בשם רבינו קה"ק רבי ר' בער ו"ל כי מדרך האשה בראותה איש צדיק היא בורחת ומסתרת עצמה מפניו, וכן הענין קריעת י"ס, וכתב שהוא סוד עמוק עיי"ש. וי"ל הכוונה כי בשביעי של פסח המל' עדיין בקטנותה, עיין בכוונות (פעי"ח שער חה"מ פ"ח), ולכן הים

סט. וי"ל האמר"י שם: והנה נאמר הים ראה וינוס ואמר רז"ל מה ראה, ארוננו של יוסף ראה, וכתב בספיק עבודת ישראל בזה"ל [כו'] עכ"ל. והנה מי אנכי להבין דבריו הקדושים, אמנם אכתוב מה שחנני השי"ת בפירוש דבריו הקדושים, ע"י בתו"ט (מס' ערלה פ"א מ"ה) שהביא בשם הירושלמי סימן לידע אם יונק הברכה מן הוקנה אם לא, כי נוכל להכיר זה בעליו, כשהיא יונקת מן הוקנה הופכת עליה שלא יעמדו כנגד העלין של אב, ואם לא הופכות עליה כלפי עלי הוקנה וכו', וסימן לדבר דאכיל מחבריה מתבייש להסתכל בו, עיי"ש.

וה"ל ס' ערוגת הבושם (בשה"ש בפסוק לסתי ברכי פריה): כי השפעת עתיקא בוז"א וז"א בנוקבא, על ידי כן היה קריעת ים סוף ע"י היסוד דז"א, וזה פי' הוזה"ק ומדרשים מה ראה ארוננו של יוסף ראה, כי היוסף שבבאן הוא השפעת עתיקא ביסוד ז"א, שנחשב אצל השפעת עתיקא כארון, שהוא חיצוניותו של יוסף יסוד דעתיקא קדישא, עכ"ל והובא במק"מ (פ' בשלח דף נ"ב).

ולדעתי, ארוננו של יוסף רומז ליסוד בקטנותו, שנקרא בשם ארון של יוסף, ולפי שמקבל מחסד דעתיקא לכן ארון גימ' ע"ב קפ"ד עם הכולל [כמש"כ בשער הארת המוחין פ"ח עיי"ש], וזה יש לרמז בדברי הקדוש, כי מדרך האשה בראותה איש צדיק בורחת מפניו, בסוד הנ"ל בירושלמי דאכיל מחבריה

שרומז לאשה יראת ה' ברחת מלהסתכל בפני ארוננו של יוסף שהוא בחינת היסוד וקצתו, ובספרי הקטן אמרי יוסף ח"ב בדרושים של ז' של פסח (דרוש ב') בפסוק אז ישיר הארוננו בס"ד [סט], וכל דברי בדרך אפשר.

(לז) **ובל מגמת רבינו המחבר זללה"ה היה להמשיך בני חיי ומוזני לכל ישראל,** כמו ששמעתי מפיו הקדוש שאמר בשם רבו הקדוש על מאמר הגמ' (ע"ז י"א א') ויאמר ה' לה ויאמר ה' לה שני גוים בבטון (בראשית כ"ה כ"ג), אמר ר"י אמר רב אל תקרא גוים אלא גיים (אלו) [זה] אנטנינוס ורבי שלא פסקו מעל שלחנם לא חזרת ולא קישות ולא צנון וכו', ופי' התוספת שם שהרבנות הוא שהיו מרבים בסעודת שלחנם כ"כ עד שהיו

מתבייש להסתכל בו, ולכן הים שהוא בסוד יסוד דנוקבא אשה יראת ה', ברחת מלהסתכל בפני היסוד צדיק שהוא ארוננו של יוסף לפי שמקבלת ממנו, ואמנם זה דוקא בקטנותו, ואמנם בזיווג פנים בפנים בבחינת הגדלות והם שוים בקומתו, יכולה להסתכל בו, כי כמעט היא משפעת בו, כי מה שהיא מקבלת השפע נחשב אצלו כקבלה, בסוד ויקחו לי תרומה, ובסוד יותר מה שהעגל רוצה לינק פרה וצוה להניק, ולכן מצינו אצל קדושין, דאע"פ דהנתינת צריך להיות מהבעל אל האשה, כי הוא המשפיע והיא המקבלת, ואם נתנה היא אינה מקודשת, מ"מ באדם חשוב מקודשת, כי מה שמקבל ממנה הוא נחשב לה לנתינה, וכדמיון הזה כשהמלכות בגדלותה, מה שהיא מקבלת השפע נחשב אצלו ית"ש כנתינה, ומשום הני ביכולת המלכות להסתכל בו.

ובזה יל"פ דברי חכמים וחידותם במסכת פסחים (דף פ"ז ע"ב): רב הונא בריה דרב נתן איקלע לבי רב נחמן בר יצחק [כו']. ובמסכת חולין (דף מ"ד ע"ב): רב זירא כי משדרי ליה לא שקיל [דכתוב שונא מתנות יחיה], כי הו' מזמנין ליה אזל, אמר אטייקורי הוא דמתיקורו בי, ופרש"י: נכבדים הם במה שאני סועד אצלם, והנאתם הוא ואין זה מתנה, עכ"ל, וכמו כן השיב להם רב הונא, ורק השיב להם ברמז שהוא אדם חשוב, והנאתם הוא במה ששותה אצלם, ולכן אין צריך להחזיר פניו.

הקדמת בעל אמרי יוסף

ענ

ובמו שאמר רבינו מהרצ"ה זללה"ה למחור הרה"ק מו"ה צבי אלימלך מדינוב זללה"ה שהיה אצלו בודיטשוב והעלו על השלחן תפוחי אדמה, שהיה אצלם כמעט מאכל חדש שהיה זה בתחילה כשבא המאכל למדינתם, ולא רצה הרה"ק מהרצ"ה זללה"ה לאכול מהם, ואמר לו מחור רבה"ק הנ"ל שיאכל, כי המאכל הזה יצטרך בעולם גם במדינתנו וכו"כ בני אדם יתפרנסו מזה. [ועתה אנו רואים שדבריו נתקיימו].

(לט) **ועפ"ז** פירש דברי הגמרא הנ"ל, אשר רבי היה ממשיך בריבוי הסעודות בני חיי ומוזני לכל ישראל, ולזה רומז 'חזרת' ידוע מאי חזרת חס"א (פסחים דף ל"ט א') ח"ס מספרו חיי"ם, והאלף רומז לחכמה והחכמה תחיה בעליה (קהלת ד' י"ב). 'קישות' רומז למוזני כמארז"ל (פסחים דף ק"יח א') קשין מוזנותיו של אדם וכו'. 'צנון' רומז לבנים שצריכין לצנן עצמו.

ויש להוסיף מה שאמר רז"ל לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, ימות החמה רומז לשבתות וימים טובים שהם בבהירות המוחין, וימות הגשמים רומז לימי הקטנות, ומ"מ המשיכו בשלחנם בני חיי ומוזני. ועיין בספר אגרא דכלה (פ' תולדות ד"ה שני גיים) [עא].

עא. וי"ל באמר"י פ' תולדות (דף קכ, ג): אקדים לך מה ששמעתי בשם רבינו הקדוש מו"ה צבי זללה"ה בודיטשוב שאמר כי אלו הג' דברים רומזים לבני חיי ומוזני. חזרת אמרו רז"ל מאי חזרת חס"א, ונודע כי חס"א רומז לחיי כי חיי"ם גי' ח"ס. קישות רומז למוזני שקשין מוזנותיו של אדם כקיי"ם. וצנון רומז לבני שצריך האדם לצנן עצמו כדי למעט את תאוותו. ורמז בזה אשר רבי ואנטונינוס המשיכו בשלחנם בני חיי ומוזני אל העולם עכ"ל ודפח"ח. ויש להוסיף על אמרו לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, ר"ל כמ"ש בסה"ק אגרא דכלה כי ימות החמה רומז

צריכין לדברים אלו לחתך ולהפך המאכל ולהרחיב בני מעים.

והכוונה, אשר ריבוי הסעודות שמרבים הצדיקים כוונתם להמשיך שפע לכל ישראל, וכמ"ש הרה"ק רבי ר' משה זללה"ה דודו של רבינו המחבר ז"ל בהמכתב אשר נדפס בסה"ק עט"צ סוף פ' בראשית בשם אחיו מהרצ"ה הנ"ל וז"ל שם, הנה הצדיק אוכל לשובע נפשו ומשפיע טוב לעולם, ואם היה יכול לאכול יותר בודאי היה משפיע יותר ויותר [כנאמר מהאוכל יצא מאכל (שופטים י"ד י"ד)] כו' עיי"ש.

(לח) **[הג"ה]**. ופעם אחד הוכיח אותי השפל ברבים שהיה דרכי אז לאכול מעט מזער, ואמר לי בשם הרה"ק מו"ה אברהם יהושע העשיל מאפמא זללה"ה שאמר עה"פ (ירמיה ד' כ"ב) חכמים המה להרע ולהטיב לא ידעו, ע"ד המבואר במסכת שבועות (ע"י דף כ"ז ע"א) להרע שלא אוכל, ולהטיב שאוכל, וזה 'חכמים המה להרע' היינו שהם טובים שאם לא יאכלו בזה ישיגו שלימות נפשם ויהיו חכמים, ולהטיב' היינו להשיג השלימות עם אכילה וכדומה מעניני העוה"ז לצורך גבוה מזה 'לא ידעו'. וכעת נדפס בספר אוהב ישראל בלקוטים שם [ע"כ הג"ה].

נחזור לענין, כי בקריעת ים סוף שהיתה המלכות בסוד הקטנות והדינים, ברחת מפני ארוננו של יוסף, כי מאן דמקבל מחבריה מתבייש להסתכל בו. ע. ז"ל האוהב ישראל: חכמים המה להרע. ולהטיב לא ידעו. דהנה איתא על פסוק להרע או להטיב אוכל להטיב לא אוכל להרע. וזהו כוונת הנביא. חכמים המה להרע. פי' שרצונם לקנות שלימות עם מדת להרע. היינו שלא יאכלו וע"י התעניות והסיגופים המה רוצים לקנות השלימות. ולהטיב לא ידעו. פי' להטיב שיאכלו וע"י יקנו שלימות זה לא ידעו והבן.

הקדמת המחבר

אמרין במסכת תמורה פרק י"ב בקרבנות דף י"ד (ע"א) כיו"א סליק רב דימי אשכחיה לרב ירמיה דיתיב וקאמר משמיה דר' יהושע בן לוי מנין לנסכים הבאים עם הזבח שאין קרבים אלא ביום, ת"ל ולנסכים ולשלמים מזה שלמים ביום אף נסכים ביום, אמר אי אשכחי אינשי הוה כתיב איגרתא ושלחי ליה לרב יוסף ולא תיסמי מנחת נסכים ממתניתא, ולא קשיא כאן בנסכים הבאים עם הזבח כאן בנסכים הבאים בפני עצמן. ואי הוה ליה איגרתא ומי אפשר למישלחא והא כו"א ודרש ר' יהודה בר נחמני כו' כתוב אחד אומר כתב לך את הדברים האלה, וכתוב אחד אומר כי על פי הדברים האלה, לומר לך דברים שעל פה אי אתה רשאי לאומן בכתב ושכתב אי אתה רשאי לאומן בע"פ כו"א. אמרי דילמא מילתא חדתא שאני, דהא ר' יוחנן וריש לקיש מעייני בספרא דאגדתא בשבתא ודרשי הכי עת לעשות לה' וגו' ע"כ בגמ', ועיין בפרש"י.

ג. ותנא דבי רבי ישמעאל כתוב לך את הדברים האלה, אלה אתה כותב אבל אין אתה כותב הלכות.
ד. ז"ל פרש"י: עם הזבח, שמביאין עם הזבח וקידשן שחיטת הזבח דהוי כי זבח גופיה ואינן קריבין אלא ביום: אמר רב דימי אי אשכחיה אינשי כתיב איגרתא. אם הייתי מוצא אדם הייתי כותב איגרתא והייתי שולח לרב יוסף לבבל: הא. דקתני נסכים בהרי דברים שדרכן ליקרב ביום היינו בנסכים הבאין עם הזבח: בפני עצמן. שלא קדשו בשחיטת הזבח יכול להקריב בלילה: כשורפי תמורה. שאין מצלין אותן בשבת בפני הדליקה, ל"א שאסור להשהותן כתובים דתורה שבעל פה היא: והלמד מהן. מתוך הספרים: חדתא. חדשה שלא היו יודעין לתרץ הבריות. [ל"א] חדתי. לחדש דבר כגון זו שחדשה היא: מעייני בספר אגדתא. שלא ישתכחו: עת לעשות לה'. כשעושים הדבר לשם קדושת השם ראוי להפר תורתך ומוטב תעקר כו':

א. להבנת הענין נעתיק לשון הגמ' לפני זה וז"ל: ת"ר דבר יום [ביומן] מלמד שכל היום כשר למוספין, ביומו מלמד שאם עבר היום ולא הביאן אינו חייב באחריות, יכול לא יהא חייב באחריות נסכיהם ואע"פ שקרב הזבח, ת"ל מנחתם ונסכיהם בלילה מנחתם ונסכיהם למחר [כו'], ונסכים מי קרבי בלילה והתנן אין לי אלא דברים שדרכן ליקרב בלילה כגון אברים ופדרים שמקריבין מבוא השמש ומתעכלין והולכין כל הלילה כולו, דברים שדרכן ליקרב ביום כגון הקומץ הלבונה ומנחת נסכים שמעלן [כו'] עם בא השמש, שמתעכלין והולכין כל הלילה מנין, ת"ל זאת תורת העולה ריבה, קתני מיהא נסכים ביום [כו']. אמר רב יוסף סמי מנחת נסכים מהא מתניתא. כי סליק כו'.
ב. והא אמר רבי אבא בריה דרבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן כותבי הלכות כשורף התורה והלמד מהן אינו נוטל שכר.

חסדי ה' נזכיר אשר עד כה היה בעזרנו להוציא לאור את חידושי תורת אבינו הקדוש וללה"ה בביאורו על המדרש רבות מהחל עד כלה, וזה קרוב לשלש שנים אשר יצא מבית הדפוס כלל בהדרו. והן עתה הבאנו לפניכם ראשית פרי מחיבורי המהור על התורה אשר פי קדשו יקבנו בשם לקוטי תורה והש"ס כאשר יראה הוצאה בהקדמתו הקדושה הנדפסת פה אשר כ"ק מרן אבינו וללה"ה כתבה בתחילת ספרו הזה. ואם כי כבר נדפסה ההקדמה הזאת בפ"י המדרש אשר לאבינו וללה"ה, זה היה רק למען לא יהיה פירושו מבלי שום הקדמה, לזאת הדפסנוה שם למען דעת על מה אדני דבריו הקדושים הטבעו, אבל מקומה העיקרי היא בכאן, גלל כן העני מדפיסים גם בכאן ההקדמה היקרה ההוא.

אמנם להיות כי חיבורו הקדוש על התורה הוא גדול מאוד בכמות ואיכות לזאת מן הנמנע עתה בידנו להוציא את כל החיבור הנורא ההוא בפעם אחת, ע"כ לא בא בדפוס עדיין רק על ספר הראשית לבדו, וד' יהיה בעזרנו להוציא לאור גם שארי החלקים בימים לא כבירים.

ואתם ידידי ד' אשר ידעו והבירו קצת מן הקצת את הוד קדושת אבינו וללה"ה, משכו וקחו לכם את הספר הקדוש הזה לבתיכם, ובלי ספק כי זכותו יגן עליכם לזמן לכם (ובדרך) [ובדרך] הזה תאריכו ימים לפ"ק.

והנה יש לדקדק דפתח ואמר אי אשכחי אינשי הוה כתיב אגרתא ושלוה ליה ולסוף מקשה ואי הוה ליה איגרתא מי אפשר למשלחה, ולמה לא אבד כבתחילה ואי הוה ליה אינשי ומי אפשר למכתב אגרתא, הא האיסור על הכותב כדאמר שם כותבי הלכות, וכדמינן קראי אהרדי, וכדמסיים תנא דבי ר' ישישאל כתב לך וגו' ואין אתה כותב הלכות, אלמא עיקר הקושיא היא על היתר הכתיבה אלא נלענ"ד שרמזו בדבריהם ע"פ סוד, דהא לכאורה בלא"ה אינו מוכן הלשון אי אשכחי אינשי הוה כתיב איגרתא כו', ופירש"י אם הייתי מוצא אדם הוה כותב איגרתא [ו] הייתי שולח לרב יוסף לבבל, וכי לא היה יכול למצוא איזה אדם לשלוח לבבל מארץ ישראל אפי' בשכר שליחות, ואי תימא שלא רצה לשלוח ולשכור, הא התורה חביבה עליהם כ"כ להתיר האיסור לכתוב דברים שעל פה ואפילו הלומד מהם אינו נוטל שכר כמימרא דר' יוחנן שם, ועל כרחך משום ע"ז לעשות לה' וגו' במלתא חדתא התירו, ופירש"י חדתא חדשה, שלא היו יודעין לתרץ הברייתות מש"ה מותר כדי שלא ישתכחו, א"כ היה צריך לשלוח בזה שליח לרב יוסף לבבל.

אלא וודאי כוונתם ע"פ מה שאיתא בזהר ויחי דף רכ"ד סוף ע"ב וז"ל, א"ד שבעין כד אנא בין אינון חברייא דבבל מתכנשי גבאי ואוליפו מלי באתגלייא, ואין עיילי לון בגושפנקא דפרולא תקיפא סתימא מכל סמריין, כמה זמנין אוליפנא לון ארחוי דגנתא דמלכא, ארחוי דמלכא, כמה זמנין אוליפנא לון כל אינון ותי דצדיקייא בההוא עלמא, וכלהו מסתפי לימר מלין אלין אלא לעאן בגמגומא, מני כך פסילוסין אקרון, כההוא פסילוסא דמגמגמא בפומיה, אבל לזכותא דאינון לון הואיל ומסתפי, דהא אוירא קדישא ורוחא קדישא אתעדי מנייהו, וינקי מאיירא סבר אנפוי דאליהו כ"ש סבר אנפין אחרנין, אבל דא מהניא להו דאנא שכיח בעלמא ואנא סימנא בעלמא כו' עי"ש.

וע' בספר בית ישראל מרבינו זל"ה כפ' חיי שרה בסוף הפרשה שהארץ בה וז"ל בקיצור, כי יש בדברי תורה דברים לא יוכלו ליאמר מחמת פחד החיצונים עד שדרשה בן זכאי^ט, והוא העביר הקליפה מן כח הפסוק הזה כי ישרים הן

ה. [ואפי' לדעת הרמב"ם דלעצמו היה מותר לכתוב להניחה בבית גזויו, וכמש"כ רבינו בבית ישראל כדלהלן, אבל ע"מ לפרסם כבר משעת הכתיבה אסור].

ו. קאי על הגמ' ב"ב דף פט, ב וז"ל: ת"ר אין שטן את המחק צדו אחד עב וצדו אחד קצר, לא ימחק בבת אחת שהמוחק בבת אחת רע למוחק ורע ללוקח, ולא ימחק מעט מעט שרע ללוקח ורע למוחק.

ה' צדיקים וגו', וכ"ז בע"פ כו"ט, ובה תבין כי עד רבי לא היה יכולת לכתוב המשנה עד שבא רבינו הקדוש ודרש עת לעשות לה', ומקודם זה היה מגילת סתרים כל אחד כתב בבית גזויו וכו'^ט, עד שניתן לחכמי ישראל וכלו הקוצים מן הכרם, וע"י כל אחד מהם בכוונה רצויה נתגלה ע"י חלק מחלקי התורה, וצא ולמד מסתרי תורה לא ניתנו לכתוב עד שבא רשב"י וסוהר שוקי טבריא (וה"ב דף ל"ז ע"א) וכו'^ט, ור' אלעזר בנו הגדיל עוד כו' בכדי שיוכלו להתגלות מקורי החכמה ומדע העקריים, ועל כל זה הס"ת שבכתב אינו חסר, וגרמו בו כל הדברים שעתידים להתגלות ע"י קדושי עליון, עכ"ל רבינו ועי"ש באורך.

כל היכי דהוה קשי טהריה וכל היכי דהוה רפי צייניה^ט, כן הוא במד"ד (ב"ר ע"ט ו') שהיה ר"ש מדכי שוקא דטבריא, עי"ש המעשה כמו בנמרא הנז"ל, ובדרכינו כפ' חיי שרה בספרו בית ישראל אומר על סודי התורה שהיה ר"ש מגלה וניתן לכתוב ולדרוש, והוה שרמזו שטהר שוקא דטבריא מן החיצונים הטמאים ר"ל, עי"ש בדרכינו. ורומז 'טבריא' טב ראייה שיהיו מדרגות הקדושה הרוחניות יוכל ליראות.

נמצינו למדין ולרמוז ענין הטהרה ורומז בתורה ע"י תורמסי תרומה כבן זכאי, הוא רבי יוחנן בן זכאי, ולכאורה אינו מוכן קודם שנתברר הספק אם הוא מקום טהרה האין הניח שם תורמסי תרומה, הגם שהיה בדרך נס כמו שפירש"י, והוה בפשוטות הגמ' כל היכא דהוה קשי טהריה, וכל היכא דהוה רפי צייניה, ועיין במדרש הלשון, כל אתרא דהוה קטולא סליק ואינון מפקין, וכל מקום שלא היתה שם טומאה תורמסי עומדת כו'. אמנם זהו ברוח הקדוש, שהניח תרומה קודם שנתברר. ובדרך רמז על סוד התורה כנ"ל נוכל בדרכי יחוד לרמוז 'תורמסי' אותיות 'תמר' שם ב"ן כפכל האותיות כנ"ל כטעם (תהלים צב יג) 'צדיק כתמר יפרח' יחוד זו"ג, כמבואר בזהר ויקרא דף ט"ז (ע"א) עי"ש. ורומז אתון ס"י ממלת 'תרמסי' סוד ישו"ת, סוד ה"א ראשונה משמא קדישא בחינת חכם בבניה כנודע. והוה 'תרמסי' תרומה' תרי ממאה, ורומז תורה מ' אתון תרומה, כמבואר בזהר ויקהל דף ר' (ע"א) מאמר רבי חייא עי"ש, ובזהר פ' קרח ברע"מ עי"ש. ובהו היה מדכי ר"ש ומטהר שוקא דטבריא ללמוד התורה ועבודה ותפלה, בסוד יחוד שמו יתברך שמיא דקב"ה ושכינתיה ליחוד כ"ה, זהו סימן טהרה מחי החיים, אכ"ר.

למוכר. על כולן אמר רבן יוחנן בן זכאי או לי אם אומר או לי אם לא אומר, אם אומר שמא ילמדו הרמאין, ואם לא אומר שמא יאמרו הרמאין אין תלמידי חכמים בקיין במעשה ידינו. איבעיא להו אמרה או לא אמרה, אמר רב שמואל בר רב יצחק אמרה ומהאי קרא אמרה, כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בס' ופושעים יכשלו בס'.

ז. המשך לשון הבית ישראל: אבל בכתב לא נתנו לכתוב מחמת אחיות החיצונים שלא ילמדו ממנו לשקר ודרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, אבל נתנו לכל חכם לב וכלב כל חכם לב נתן ה' חכמה, וידוע כי שרש הכל וכי כולם במחשבה איתברירו ובורר האוכל וזורק הפסולת ומשבר את הקליפה ונותן הכח בידו לכתוב ככח נשמתו בחכמה ובחכונה ובדעת שבודאי צדיקים ילכו בס', אבל עד ימיו היה פחד שלא יוכלו אפילו צדיקים לילך בהם מפני כח החיצונים הדבק בדרכי השם. ועיין בסידור הארז"ל מ"ש באגדת פסח ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות ותביניהו.

ח. המשך לשון הבית ישראל: והקושיא מפורסמת האין היה רשאי לקרות אלה הדברים שכתב מתוך הכתב, ואם לא היה קורא בהם למה כתבם, אבל לפי דרכינו כתב במגילת בהסתר בכדי שלא יינקו החיצונים מנהם.

ט. עני"ז נתבאר בדברי רבינו בפ' וישלח (דף ק"ל ע"ד) וז"ל: והנה אפשר לרמוז בתקונו של ר"ש בטבריה הנ"ל [במס' שבת דף ל"ד ע"א: אמר איכא מלתא דבעי לתקוני, אמר ליה איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה כו', אמר איכא אינש דידע דאיתחזק הכא טהרה, אמר ליה ההוא סבא כאן קיצץ בן זכאי תורמסי תרומה, עבד איהו נמי הכי,

ועפ"י ז' נוכל להבין כאן בגמ', ואקדים עוד מ"ש בספר ברית כהנת עולם במצבת הסתר אסתיר (פ"א), עי"ש אשר האריך בסודות הרבה לאשר המגלה נקראת 'ספר' ומקרי 'אגרת', מלשון ספורי מעשיות בעולם העשיה והוא מאסף לכל המתעורר כמעט (משלי ו ח) אגרה בקציר מאכלה. ו'ספר' הוא ברזא דדכורא, ובחי' 'אגרת' דנא דנוקבא שהשמן אגור בתוכה, ע"ש עד סוף פ"ג וז"ל, ומש"ה כתיב ותכתוב אסתיר וגו' ומרדכי היהודי וגו' לקיים את 'אגרת', כי בבחי' ה'אגרת' היתה אסתיר העיקרית ומרדכי מפל אליה, ואחר כך כתיב וישלח 'ספרים' וגו' מרדכי היהודי ואסתיר וגו' עשה לעיקר בחי' מרדכי הוא דדכורא בסוד 'ספר', עכ"ל בקיצור.

ונמצא לפי זה נבוא להגמ' הנ"ל, כי בתחלה מקשה הגמ' ונסכים מי קרבי בלילה והתניא כו' דברים שדרכן ליקרב ביום כגון הקומץ והלבונה ומנחת נסכים כו' קתני מיהא נסכים ביום, אלא אמר ר' יוסף סמי מנחת נסכים מהא מתניתא, כי לעיל למדה הגמ' מפסוק מנחתם ונסכיהם בלילה, ע"כ רב יוסף סמי מהברייתא נסכים, ופירש"י לא תימני להו עם דברים שדרכן ליקרב ביום, עד שסליק רב דש וכו' מנין לנסכים הבאים עם הזבח שאין קרבים אלא ביום וכו', נוכל לומר נבא קדושת ארץ ישראל^י בדרך סוד החילוק בין נסכים הבאים עם הזבח, ובין נסכים הבאים בפני עצמן דהיינו שכבר הביא הזבח, וכפירש"י שלא קדשן בשחיטת הזבח יכול להקריב בלילה, כי ידוע זבח הרומו לשלמים^י [כד] איתא בזהר ויקרא דף י"ג בפסוק ואם זבח שלמים קרבנו ז"ל בע"ב, דא יעקב דכתיב תתן אמת ליעקב ונתת האמת והשלום אהבו, דאמת ושלום קשור דא בדא ועל דא הוא שלימותא דכלא, ושלמים שלימותא הוא ושלמא דכלא וכו' יעקב איהו עביר שלום כמה דאמרן גון דאחיד להאי ולהאי כו' עי"ש, והוא בחי' חסדים וגבורות דאחיד להאי ולהאי, שעל ידו נמתקין הגבורות.

ע"כ נסכים שרומז להעלאת מ"נ בחי' גבורה כידוע^י, וכמו שאמר בזהר ויקרא הנ"ל וע"ד יאות לקרבא אלין מלין בקרבניא דיתעבר דינא ויתער רחמי^י.

י. נראה הכוונה שבכח קדושת א"י השיג רב דימי זה הסוד.
יא. [הגם שגם עם עולה מקריבין נסכים].
יב. עי' קה"י ערך נסך בשם הגהות רח"ו.
יג. ז"ל הזהר שם: ועל דא כולא סלת בלילה בשמן, לאמשכא משח רבות מאתר עלאה לתתא, ויתברכון כלזה כחדא מההוא משח רבות קודשא. ודא הוא יין לנסך, והא אוקימנא רביעית ההין, ובאתר חד תלי יין ושמן ומים לנסוך, והא אוקימנא

מלי, מים לאשקאה גנתא וכל אינון נטיען, ועל דא אית מים ואית מים, יין אית אתר דאיהו טוב, ואית אתר דאיהו לאענשא דאיהו דינא. על דא מאן דחסי יין בחלמיה, אית למאן דאיהו טב, ואית למאן דאיהו דינא, אי תלמיד חכם הוא כתיב (תהלים קד טו) ויין ישמח לבב אנוש, וכתיב (שיר א ב) כי טובים דודין מיין, ודא הוא יין דמנטרי דחדי לכלהו, ואי לא (משלי לא ג) תגו שכר לאובד ויין למרי נפש, אית יין אחרא דאיהו דינא, ועל דא יאות לקרבא אלין מלין

לקומי תורה והש"ס מהרי"א

ע"כ למדה הגמ' מנין לנסכים רומז לגבורה בחי' מ"נ, 'הבאים עם הזבח' רומז לבחי' חסד בחי' מ"ד, 'שאין קרבין אלא ביום', ת"ל ולנסכיכם ולשלמיכם מה שלמים ביום' כו', יום רומז לבחי' חסד אור יום, חסד דאזיל עם כלזה יומין, ע"כ אסור להפריד הנסכים וצריך שיהיו הנסכים ג"כ ביום שיומתק הגבורה עם החסד בחי' מ"ג ומ"ד. ובנסכים הבאים בפני עצמן היינו שכבר הקריב הזבח, למדה הגמ' לעיל מפסוק מנחתם ונסכיהם אפי' בלילה ואפי' למחר, ופירש"י אם קרב הזבח בזמנו ואפי' מכאן ועד עשרה ימים ולעולם, ובלא נודמנו לו קמייירי. רומז כיון שקרב הזבח ממילא נמתקים הגבורות ויכול להביא הנסכים בלילה ג"כ אם לא נודמנו לו להביאו עם הזבח, ויכול להביאן אח"כ, ואינו מעכב אלא כשקדשן הזבח צריך להביאן ביום ואסור להפריד, וזה למד רב דימי כי סליק.

ואמר אי אשכחי אינשי הוה כתיב איגרתא ושלחי ליה לרב יוסף כו' ופירש"י אם הייתי מוצא אדם כו', רומז למה שאמר ר' שמעון בפ' ויחי הנוכר כד אנא בין חברייא דבבל כו' עד שמסיים דא מהניא להו דאנא שכיח בעלמא ואנא סימנא בעלמא^י, היינו שהיה ירא רב דימי לגלות הסוד, ואפי' אם היה כתוב לו במגילת סתרים בבית גנזיו עכ"ז לא ניתנו לכתוב בפירוש כמובן בתיבת איגרתא וכמו שהבאתי בשם ספר בכ"ע שהוא לשון מפורש יותר, ע"כ בתחלה אמר אם הייתי מוצא אדם^י, היינו בכח המדרגה שנקרא אדם כידוע מאדרא קדישא בווהר נשא קל"ה ע"א^י וכן בפ' תזריע דף מ"ח (ע"א) ע"ש^י, או הייתי כותב הסוד, כמו שאמר ר"ש 'ואוליפו מלי באתגלייא', ולא עוד אלא שהייתי שולח לרב יוסף לבבלי^י.

בקרבניה, בגין דיתעבר דינא ויתער רחמי, אעבר יין ואייתי יין, וכן בכלא.
יד. [אולי יובן מה שדוקא עני"ז רצה לשלוח, הלא הש"ס מלא מזה דכי סליק רב פלוני שמע דין מחודש, ולמשנת' דוקא סוד זה רצה לגלות כיון שהשיג הענין דצריך להמתיק הגבורות ואסור להפרידם מהחסדים, ועי"ז גילוי הסוד יגביר ימינא על שמאלא כדלהלן].
טו. המפרשים ביארו שקאי על הענין שהקשת נראה עליהם שמועיל להם לביטול הגזירות מה שר"ש נמצא בעולם. אך רבינו נראה שמפרש מה שאמר אנא סימנא בעלמא הוא לענין היתר גילוי הסודות. [ויש לציין למש"כ בס' פאר יוסף (תולדות הרה"ק בעל אמרי יוסף (עמוד מד): ומאז שנסתלק רבו הקדוש היה מפחד לומר עוד הדרושים בנסתרות בלהבי אש כמקדם והיה מסתיר דבריו יותר].

טז. כלשון רש"י. [ושניה מלשון הגמ' אי אשכחתי 'אינשי'].
יז. ז"ל הזהר שם: כתיב (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. כמראה אדם דכליל כל דיוקנין, כמראה אדם דכליל כל שמהן, כמראה אדם, דביה סתמין כל עלמין עלאין ותחתאין, כמראה אדם דכליל כל רוין דאתמרו ואתתקנו עד דלא אברי עלמא, ואף על גב דלא אתקיימו.
יח. ז"ל הזהר שם: תאנא בכמה דריגן אתקרי בר נש, אדם, גבר, אנוש, איש, גדול שבכלם אדם, [משום] דכתיב (בראשית א כו) ויברא אלהים את האדם בצלמו, וכתיב (שם טו) כי בצלם אלהים עשה את האדם, ולא כתיב גבר אנוש איש.
יט. נראה הפי' שאמר שאם היה מצוי אצל א' בדרגא של ר"ש, היה כותב איגרתא היינו שהיה כותב

ע"כ מקשה הגמ' ואי הוה ליה איגרתא ומי איפשר למישלחה כו', רומז הא אפי' לכתוב לעצמו וללמוד מהם אמרו ע"ז כותבי הלכות כו', ודריש ר' יהודה ב' נחמני כו' שבכתב אי אתה רשאי לאומרן ע"פ ודברים שבע"פ אי אתה רשאי לאומרן בכתב^כ. ומכ"ש לשלוח אגרתא לבבל, היינו לפרש הסוד ולשלוח לרב יוסף לבבל. אלא אמרי דלמא מלתא חדתא שאני. היינו שלא תשתכח מלתא תירוץ חסד שלא היו יודעין, או שהיו מחדשין דבר, התירו משום עת לעשות לה', ופירש' כשעושין הדבר לשם קדושת השם כו'.

ואיתא באד"ר דף קכ"ח (ע"א) פתח ר' שמעון ואמר עת לעשות לה' אמאי עת לעשות לה'. משום דהפרו תורתך. מאי הפרו תורתך תורה דלעילא דאורייתא מתבטלא אי לא יתעביד בתיקוניו שמא דא. ולעתיק יומין איתמר. ועיין בפירוש רבינו ז"ל בקיצור, תורה דלעילא כו', נ"ב תורתך תורת ד' כו' תורה קדומה כו', ושיעור הכתוב כך: 'עת' היינו המלכות שנקראת עת כנודע כו', 'לעשות' היינו לתקנה מלשון תיקון. לה" לחדה עם בעלה ה' שהוא הת"ת. דאי לא יתעביד שמא דא בתיקוניו כו' או גם אורייתא תורה דלעילא ג"כ ח"ו מתבטלת כו'. ותיבת 'תורתך' אתמר לעתיק יומין שכל העולמות תלויין בנו עם ד' להתעסק בתיקון וביחודים אפי' בעתיק יומין במקום גבוה הכל נעשה על ידינו כו' עכ"ל. [ועיין בזה תרומה ק"ה ב' וקנ"ו (ע"א) בפסוק ואני תפילי וכו' עת רצון ע"ש ותבין דברי רבינו ז"ל, ועיין

הסוד לעצמו בפירוש, ולא עוד אלא היה שולח לגלות הסוד.

כ. נראה הפי' דמקשה שאפי' אם אצל ר"ש ודרגתו מותר לכתוב הסוד לעצמו בפירוש [שהוא בחי' איגרתא], אבל לשלוח אסור, שהרי גם גבי ר"ש היו בני בבל טומנים הסודות.

כא. ז"ל הוה ר' קנה, ב: פתח ואמר, עת לעשות ליהו"ה הפרו תורתך, עת לעשות ליהו"ה, אית עת ואית עת, (קהל ג ח) עת לאהב ועת לשנא, עת איהו לעילא, דההוא עת רזא דמהימנותא איהו, ודא אקרי עת רצון, והאי איהו דאתחייב בר נש למרחם ליהו"ה תדיר, כד"א (דברים ו ה) ואהבת את יהו"ה אלהיך, ועל דא עת לאהב, דא איהו עת דאתחייב בר נש לאהב. ואית עת אחרא דאיהו רזא דאלהי"ם אחרים, ואתחייב בר נש למשנא ליה, ולא יתמשך לביה אבתריה, ועל דא עת לשנא [כו']. בזמנא דישראל משתדלי באורייתא ופקודי אורייתא, ההוא עת רזא דמהימנותא קדישא מתקנא בתקונה,

ומתקשטא בשלימותא כדקא יאות, ובזמנא דישראל מתבטלי מאורייתא, כביכול ההוא עת לאו איהו בתקונה, ולא אשתכח בשלימו ולא בנהורא. ונר' עת לעשות ליהו"ה, מאי לעשות, מאי לעשות, דאשתאז אשו ברא אלהי"ם לעשות, מאי לעשות, דאשתאז גופי דשידי דאתקדש יומא ולא אתעבידו, ואשתאז לעשות, רוחין בלא גופי, אוף הכא עת לעשות אשתאז בלא תקונא ובלא שלימו, מאי טעמא, משום דהפרו תורתך, בגין דאתבטלו ישראל לתתא מפתגמי אורייתא, בגין דההוא עת הכי קיימא, או סלקא או נחתא בגיניהון דישראל.

ובדף קנו, א: פתח ההוא טייעא ואמר, ואני תפילי לך יהו"ה עת רצון, אלהי"ם ברב חסדך עניי באמת ישעך, תנינן, אימתי אקרי עת רצון, בשעתא דצבור קא מצלאן, שפיר איהו והכי איהו ודא, דהא דין צבורא מסדרי ומתקני תקונא דהאי עת, וכדין איהו עת רצון, ואצטריך למשאל שאלתא, דכתב אלהי"ם ברב חסדך עניי באמת ישעך, דהא כדן אצטריך למשאל שאלתא.

עוד היטב בזה וירא דף קי"ו (ע"ב) [ע"א]^{כב} ותבין משם המאמר מפ' תרומה הנו', ועיין היטב כי הדברים עומדים ברומז של עולם].

ע"כ בשביל לכתוב כל אשר תמצא לעשות בכחך עשה וגו', וקיי"ל כי יש יד ימין בחי' חסד ויד שמאל בחי' גבורה, וצריך לאגברא ימינא על שמאלא ולכלול הכל בימין כי זה כוונת הבריאה כידוע, [ועיין בזה תולדות דף קמ"ה (ע"א) במאמר פיה פתחה בחכמה ותורת חסד וגו' עיי"ש בפירוש רבינו ותמצא^{כג}], וזה רומז תיבת יד"ך בחי' י"ד אחד, בכח"ך בחי' שתי ידיים כ"ח בנימ' ב"פ י"ד^{כד}. [ועי' בזה פ' קרח דף קע"ח ע"א מאמר ר"ש ידך דא שמאלא, לעשות בכחך דא ימינא ע"ש^{כה}].

ועל כי עתה שנתגלה לנו ע"י הוהר הקדוש והארי ז"ל הקדוש סתרי תורה וחדושי תורה ויחודי שמו ית', בשביל זה באתי השפל לחבר דברי חכ"ל בגמ' שרמזו בדרך סוד עם דברי הוה"ק בכמה מאמרים, ע"פ פירוש רבינו שפירש דברי הוה"ק ע"פ דברי הארי ז"ל הקדוש לדרכי העבודה. ואמרתי משום עת לעשות לה' וגו' מותר לפרש איהו מאמרי חכ"ל בגמ' ע"פ סודי^{כז}, ולא כמו אלו שיאמרו שדי בפשט הנגלה ולתרוץ בשכל וחריפות זה עיקר לימוד הגמ', הא רשב"י אמר בזה ויחי הג"ל שדאין לחכמי הגמ' לזכות שחתמו דבריהם בגושפנקא תקיפא בשביל

[מתבאר מכ"ז ענין תיקון העת שכתב רבינו בעט"צ].

כב. ז"ל הוהר שם: רבי יהודה פתח ואמר, עת לעשות ליהו"ה הפרו תורתך, עת לעשות ליהו"ה מהו, אלא הא אוקמוה, אבל עת דא כנסת ישראל דאקרי עת, כד"א (ויקרא טו ב) ואל יבא בכל עת אל הקדש, מאי ואל יבא בכל עת, כד"א (משלי ז ה) לשמרך מאשה זרה, ודא הוא (ויקרא י א) ויקריבו לפני יהו"ה אש זרה וגו', מאי טעמא עת, בגין דאית לה עת וזמן לכלא לקרבא לאתנהרא לאתחברא כדקא יאות כד"א ואני תפילי לך יהו"ה עת רצון לעשות ליהו"ה, כמה דכתיב (ש"ב ח ג) ויעש דוד שם, דכל מאן דאשתדל באורייתא, כאילו עביד ותקן האי עת לחברא לה בקבי"ה, וכל כך למה, בגין דהפרו תורתך, דאילו לא הפרו תורתך, לא אשתכח פרודא דקב"ה מישראל לעלמין.

כג. ז"ל הוהר שם: פתח רבי יוסי ואמר, (משלי לא כו) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה [כו']. פיה פתחה בחכמה, דא ב' דבראשית ואוקמוה, ותורת חסד על לשונה, דא אברהם דביה ברא עלמא, וביה משתעי תדיר. ופי' רבינו בעט"צ: דא אברהם דביה

ברא עלמא מפרש תיבת חסד אמר דא אברהם ר"ל בי"ת דבראשית היא העולם ובאברהם שהוא החסד הפנימי נברא העולם עולם חסד יבנה, וכתבי בהכרסם ואמרינן באברהם, יוביה משתעי תדיר ר"ל שכל התורה סובב על נקודת החסד איך לאגברא ימינא על שמאלא.

כד. ז"ל רבינו בעט"צ ח"א דף רמז, א: והנה בשתי ידיים ב"פ י"ד הוא בגימטריא כ"ח כמבואר אצלנו ת"ל בסוד כל אשר תמצא יד"ך לעשות בכחך יבואר בעז"ה במקום אחר.

כה. ז"ל הוהר שם: ת"ח, (קהל ט י) כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, דא הוא דבעי בר נש לאכללא שמאלא בימינא, וכל מה דהוא עביד מבעי ליה דלא יהון אלא כלילן בימינא, כל אשר תמצא ידך, דא שמאלא, לעשות בכחך, דא הוא ימינא, כד"א (שמות טו ו) ימינך יהו"ה נאדרי בכח. וכיון דבר נש יודוהר דכל עובדי יהון לסטרא דימינא, ויכליל שמאלא בימינא, כדן קוב"ה שארי בגוויה בהאי עלמא, ויכניש ליה לגביה לההוא עלמא דאתי. כו. כל זה נתבאר בעז"ה בארוכה בשער הספר.

ועיין במדרש באור מה שהביא בפירש"י,
יום אחד לפי סדר לשון הפרשה היה
לו לכחזר יום ראשון כו', למה כתב יום
אחד לפי שהיה הקצ"ה יחיד בעולמו כו',

דרוש ב'

[א ו-ח]

(ו) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים: (ז) ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן: (ח) ויקרא אלהים לרקיע שמים ויהי ערב ויהי בקר יום שני:

פירש"י, (ו) יהי רקיע, יחזק הרקיע, שאעפ"י שנבראו שמים ציום ראשון עדיין לחים היו, וקראו שמי מגעת הקצ"ה נאמרו יהי רקיע: בתוך המים. באמצע המים, שיש הפרש בין מים העליונים לרקיע, כמו בין הרקיע למים שעל הארץ, הא למדת שהם תלויים במאמרו של מלך: (ז) ויעש אלהים וגו'. תקנו על עמדם והוא עשייתו וכו': מעל לרקיע. על הרקיע לא נאמר אלא מעל לרקיע לפי שהן תלויים באויר:

(א) והנה כל פירש"י זה הוא במדרש. [א] אמנם נריך להבין דכיון שנאמר 'יהי רקיע' ופירש"י יחזק הרקיע וכו', 'בתוך המים' באמצע המים שיש הפרש וכו' שהם תלויים במאמרו של מלך, למה כפל לומר 'ויעש אלהים' וכו' ופירש"י תקנו על עמדם, מהו הכוונה בזה. [ב] וגם הכפל בפירש"י להלן 'מעל הרקיע' על לא נאמר כו' שהן תלויים באויר כו', הא כבר פירש לעיל 'בתוך המים' שיש הפרש וכו' למדת שהם תלויים במאמרו של מלך. [ג] וגם להבין השינוי לשון כאן שהם תלויים באויר, ולמעלה אמר שהם תלויים במאמרו של מלך.

(ב) ולהבין כל זה ההכרח להעתיק דברי הזהר הקדוש, ונל[ה]אריך קצת מדברי רבינו. וז"ל הזה"ק דף ל"ב ע"ב ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וכו',

לקומי תורה והש"ס מהרי"א

דרוש ב'

קמט

אהו"ה הוא צגים' ק"ע מן רקיע"ע, וכן אפילו ציטוד דנוקצא נחתמת בחותם אהי"ה, ומתפשטת [ת] צדא דאהו"ה צדא דטו"ב הגנוז בגווה לעולמות שחתתיה, עכ"ל.

(ג) ולקמן בזהר, וחזו דההוא רקיע עלאה כחזו דהאי קרת דמתקראת ומכניש בגווה כל אינון מיין, כך ההוא עלאה דעליה כניש כל אינון מיין, ואפריש בין מיין עלאין למיין תתאין. והאי דאמרן יהי רקיע בתוך המים, צמיעות, לאו הכי, אלא יהי כתיב, ההוא דהוי מנייה צמיעות מים הוי, ואיהו לעיל דקיימא על רישיה דחיותא [ע"כ]. ועיין ברבינו וז"ל בקיצור, וחזו דההוא רקיע עלאה כחזו דהאי קרת, נראה לי כו' דרקיע עלאה ירמוז על ספירות החכמה כו', והוא פרטוף אצא חכמה שצנודות, וידוע דבחכמה אצא חכמה כלהו (וה"פ דף ר"ד ע"ב) כל צירור הטוב מן הרע על ידי החכמה כו'. ואמר כי מראה הרקיע הזה הוא כעין הקרת, וסוד הקרת הוא סוד הפרסה והמסך, והוא צסוד גולגלמא וכו' ויז, וכמו שהפרסה מפקקת בין מיין עלאין לתתאין, בין עולם לעולם, כן החכמה כו' המצדדת בין מים עלאין לתתאין הוא צפנימיות לצד בין הטוב ובין הרע, והחכמה מלוכשת צמלכות וצסוד, ומהם נעשה הפרסה צחיונית כו'.

ולזה אמר 'והאי דאמרן יהי רקיע בתוך המים צמיעות לאו הכי', כי לפי המובן למעלה הרקיע הזה הוא הפרסה בין

קודם להם ענין הצמנוס כו'. והנה אחר (כך) שצמנוס עזמו הניח חד פרסה באמצע גופו צמקוס טבזרו מצפנים כדי שיפסיק צנתיס, וזה סוד יהי רקיע צתוך המים ויהי מצדיל צין מים למים כו'. נמצא שהם צ' דצרים, צמנוס האור למעלה שיוכל האצילות לקבל האור שלו, וענין הפרסה כדי שיוכל גם הצריאה לקבל אורו וכו'. וזה שאמר 'ודא רקיע קיימא על גביה' חיותא אחרנין, הם החיות והספירות שצצריאה שנקראים חיות כנודע, והם 'אחרנין' אחרים בעולם הצריאה, וזה הרקיע הוא סוד הפרסה. וזה שאמר 'ומהאי רקיע שחאן לון' כו', כי ע"י הפרסה והרקיע יש יכולת צצריאה לקבל האור, ומן הרקיע הזה שותין ושואצין כלי הצריאה. וזהו אמרו 'ודא רקיע דאפריש צינייהו' כו', ציאר בזה דלכך צריך הרקיע הזה להפריש צדי שיהיו מיין תתאין קראן לון, (י) רצה לומר שעולים למ"ג כמו שאמר הארז"ל, והטעם שע"י עלייתו למעלה יצא אור חדש כו'.

ולקמן ברבינו ז"ל (ד"ה כתיב גן עדן), והנה היסוד צכל מקוס נקרא רקיע כו', וצדרך השאלה אנו משתמשים אפילו לשאר הספירות צשם רקיע, אמנם הכל ע"ש היסוד הכלול צכל ספירה וכו', כי היסוד אמא הוא צחינת רוא דדעת ז"א, ואמא שמה אהי"ה וכו', ובה נכללין י' אהי"ה, ה' מצד חסדים וה' מצד הגבורות, וי' פעמים אהי"ה מספרו ר"י מן רקיע"ע וכו', ושם הדעת הוא שם אהו"ה וכו', י' פעמים

לז. כמבואר בע"ח שער ח' פרק ב'.

כידוע ^[טז]. אמנם לענין צחינת גאולה מגליות
רומז לראות הקלו המים וגו' כנ"ל, על כן
מורה הניקוד ויטלח צפתח אין זה לשון
שליחות כו', ומה שלא פירש רש"י לעיל
מוכן מעצמו ^[טז]. אמנם עדיין כל זמן שלא
נתזררו העולמות צ"ע נאמר צחינת עץ
הדעת טוב ורע ^[טז] רומז 'ולא מלאה היונה
מנוח לכף רגלה' כו', כנ"ל (אות ט') 'ועמדו
רגליו ציוס ההוא' כו'. אמנם צקוד שצת
דיומא נאמר צפירוש 'יחל עוד שצעת ימים
אחרים'. 'יוסף שלח' וגו', דייקא 'יוסף'
רומז יסוד נדיק יוסף הנדיק, ודעת דז"א
מיסוד אמא כנודע, הכל רומז 'יוסף שלח
את היונה מן התצ' ^[טז]:

יג) ומאמר ותבא אליו היונה לעת ערב
והנה עלה זית טרף בפיה
וידע נח כי קלו המים מעל הארץ, סוד
'לעת ערב' כטעם 'והיה יום אחד הוא יודע
לה' לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה
אור' (וכריה יד ז), סודו על גאולה עמידה,

באפיו נשמת חיים] נשמתא דכל חיי דעילא ותתא
תליין מההיא נשמתא ומתקיימי בה.
נט. עי' בזהר ח"ג דף קפ"ז ע"ב: כד שליח מאו"א
אקרי מלאך, ועיי"ש ברבינו בעט"צ בארוכה
שהוא בחי' ירידתו לעולמות בי"ע.
ס. דאצל העורב ל"ש כלל בחי' זו. ומיושב קושיא
ו'.

סא. כדאיתא בע"ח שער מ"ג (הקדמה) וז"ל: אך
בבי"ע יש חילוק בין הכלים ולבושים וכו', ולכן
ג' עולמות אלו נקרא עץ הדעת טוב ורע, לכן המלכות
דאצילות בהתמעטה וירדה להתלבש בתוכם אז נקרא
עץ הדעת טוב ורע, והבן זה, ע"כ. ועיין ע"ח שער
ט"ל סוף דרוש א', שער מ"ט פרק ב'.

סב. ומיושב הדקדוק שכתב האמר: מאי אמרו
בשליחות הב' של היונה ויוסף שלח וגו', ולא

דרוש ב'

לקוטי תורה והש"ס מהרי"א

רבו

צביה ^[טז], ומסערה דיינן מתערין רומז
'מרורין'. ועוד רומז כמאמר רבי אלעזר
בזהר פנחס רכ"ו א', כתיב ואתה נותן להם
את אכלם צעתו דא מונוי דעמירי כו',
ומשציע לכל חי רצון דא מונוי דמסכני
דאינון שציעין מרצון כו', עיי"ש ^[טז]. וזהו
סוד מונויות 'מרורין' כוית מידו של הקב"ה.

ועיין בגמרא ברכות דף כ' ע"ב, אמר
הקב"ה ולא ^[טז] אמרתי להם ולאכלת
ושצעת והם דקדקו עליהם עד כוית או עד
כביצה ^[טז]. וסודו עיין צרע"מ פנחס רמ"ד
צ' ^[טז]. ונתקונא חד ועשרין (כ"צ צ') נמ"ה

אומר 'אני' שוכר היה, סוד אני' שם צ"ן
עם ט' אותיות בגימ' אני'.

טו) אמנם מסוד נתיב ושציל יסודי או"א
מקור המתקת דיינס רומז
'והנה עלה זית טרף צפיה' שפירש"י
'ומדרש אגדה לשון מזון מלת טרף, ודרשו
צפיה לשון מאמר, אמרה יונה יהיו מונויות
מרורין כוית מידו של הקב"ה, רומז
'מרורין' להמתקת דיינס מכת סוד זי"מ
בגימ' א"ל אלהי"ם מנפ"ץ כנודע מהארז"ל
(לקו"מ פ' עקב ד"ה ארץ זית שמן), וזהו 'מידו' של
הקב"ה 'יוד' לירוף מ"ד חכמה, סוד 'ידו'

הדברים עם מעט משלנו בעז"ה להבין דבריו. כי אני'
נקרא נקודת ציון שבמלכות אשר על ידה ניכרת לומר
אני היא ולא הזכר, כי אין להם היכר אלא בו וכו',
והיא הנקודה האמצעית שבה ואין דומה לה כ"א
ביסוד הבינה [ושם היא נקראת כלת משה] בנקודת
ציון שבבינה [כו']. וידוע שנקודה שנקראת אני הוא
סוד הכנס"י כמו שביאר שם רבינו לעיל מזה בסוד
כנס"י יהיה בן זוגך עיי"ש באורך מלין מתיקין
כדובשין. ושרש הכוונה שהשבת שהיא סוד יסוד
דנוקבא, והנה בבריאת עולם עוד לא היה זוג שלם
כ"א בסוד החיבוק אברים לבד בסוד שמאלו תחת
לראשי, והכלה הנעימה שראתה החבוק לבד אבר זה
עם אבר זה כנגדו, לכן שאלה על נקודה אמצעית
שבה כי לא ידעה נגדה בן זוג כמו בשאר אברים,
והשיב לה הבורא ב"ה המלך החתן כנס"י יהיה בן
זוגך, היא הכנס"י נקודת ציון שבבינה שממנו תקבל
השפעת להעלות מ"נ נגד מ"ד, ונקודה שבבינה
נקראת כנס"י על שכונסת בתוכה ישראל סבא, והוא
ברזא דדעת והוא נקראת נשמה לבינה, וכנס"י
שבמלכות הנקודה שבה היא הנשמה שבה שמקבלת
וכונסת לתוכה הת"ת ע"י היסוד צדיק, וזה בדרך כלל.
ובדרך פרט עיי"ש באורך.

סז. כמבואר בזהר תרומה דף קנ"ט (רבינו בפי' סתר"א
על המדר' (דף מא, א) בהעתקת עי"ן). וז"ל הוהר
שם: ועוד דיו אוכם מלבר וחוויר מלגו הכי אינון
מארי תורה וחכמים, אוכמים בהאי עלמא דאיהו לבר,

שפירין בההוא עלמא דאתי דאיהו מלגו ובגין דא דיו
לישנא דיו לעבד להיות כרבו דיו ירד ידו חכמה
וחכונה ודעת דכתב בר נש בידו בדיו.

סח. ז"ל הוהר: אמר ר"א, תנינן, כל מאן דאמר
תהלה לדוד בכל יום תלת זמנין, איהו בר עלמא
דאתי, והא אתמר טעמא, אי בגין פרנסה ומוזנא דכל
עלמין, תרין זמנין אינון בכל יומא, בצפרא ובפנייא,
דכתיב (שמות טו ח) בתת יהו"ה לכם בערב בשר וגו',
אמאי תלת זמנין בכל יומא, אלא תרין למוזנא דבני
אינשי, ודכל עלמא, וחד למיהב תוקפא לההוא אתר
דפתיחו ידיו, ותרין מונוין אלין משניין דא מן דא,
וכלהו תלת מונוי כתיבי הכא, (תהלים קמה טו) ואתה
נותן להם את אכלם בעתו, דא מונוא דעתירי, דיהיב
מיכלא סגי בעתו, הא חד, תרין, דכתיב ומשביע לכל
חי רצון, דא מונוא דמסכני, דאינון שבעין מרצון,
ולא מגו מיכלא סגי, תלת, דכתיב פותח את ידך, דא
תוקפא לההוא אתר, דבפתיחו דידיו, נפקא רצון
ושבעא לכלא.

סט. כ"ה ברע"מ דלהלן.

ע. וז"ל הגמ': אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה
רבש"ע כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא
יקח שחד והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב
ישא ה' פניו אליך, אמר להם וכי לא אשא פנים
לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת
את ה' אלהיך והם מדרקקים [על] עצמם עד כוית
ועד כביצה.

דרוש ד'

[יה זיא]

(יה) (ז) ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער וימחר לעשות אותו: (ח) ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניו והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו: (ט) ויאמרו אליו איה שרה אשרך ויאמר הנה כאהל: (י) ויאמר שוב אשוב אליך בעת חיה והנה בן לשרה אשרך ושרה שמעת פתח האהל והוא אחריו: (יא) ואברהם ושרה וקנים באים בימים וגו':

פרש"י, (ז) בן בקר רך וטוב. ג' פרים היו כדי להאכיל ג' לשונות צהרל: אל הנער. זה ישמעאל לחנכו צמאות: (ח) ויקח חמאה וגו'. ולחם לא הוצא בו, שחור לה אורח נגשים אותו היום ונטמאה העיסה: חמאה. שומן החלב שקולטין מעל פניו: וכן הבקר אשר עשה. אשר תקן קמא קמא שתיקן אומי ואימי קמייהו: ויאכלו. נראה כמו שחלבו בו: (ט) ויאמרו אליו. נקוד על אי"ו שחליו, ומתא רבי שמעון בן אלעזר אומר, כל מקום שהכתב רצה על הנקודה אתה דורש הכתב, וכאן הנקודה רצה על הכתב ואתה דורש הנקודה, שאף לשרה שאלו איז אברהם, למדנו שישאל אדם צאכסניא שלו לאיש על האשה ולאשה על האיש. צנצא מליעא דף פ"ו (ע"ה) אומרים יודעים היו מלאכי השרת שרה אמו היכן היתה, אלא להודיע שנועשה היתה כדי לצנצה על צעלה. אמר ר' יוסי צר חנינא כדי לשגר לה כוס של צנצה: הנה באהל. נועשה היא:

צ"ס רבי מאיר כן, ורצון אמרי אף פת הוצא לפניו, ומה אם דברים שלא אמר הוצא לפניו, דברים שאמר על אחת כמה וכמה, והוא חמיה מפני מה לא נאמר צמחצ שהוצא לפניו. [ד] ועוד דורש צמדרש (סס) ויקח חמאה וחלב, אמר רבי חנינא, המעולה אי' מששים צחלב, והצנינו אי' מארבעים, והקיבר אי' מעשרים, רבי יונה אמר מעולה אי' ממאה וכו' (קס"ה), מדרש זה אומר דרשוני. [ה] ועוד יש לדקדק צפרש"י והוא צמדרש (סס ט"ו) וצגמרא (סס), ויאמרו אליו נקוד על אי"ו שחליו, לימדה תורה דרך ארץ שישאל אדם צאכסניא שלו, ועיין צרש"י (ד"ה לימדה תורה) וצמספוט (ד"ה

א) והנה צריך להצין דצריהם ז"ל, [א] מהו שאומר בן בקר רך וטוב ג' פרים היו כדי להאכיל ג' לשונות צהרל. [ב] ועוד שמקשה צגמרא שס דף פ"ו ע"ב, מתבין רצה צר עולא כו', ויתן אל הנער וימחר לעשות אותו, כל חד וחד יהציה לנער חד. וצריך להצין שצמדרש (צ"ר מ"ס י"ג) אומר, אל הנער זה ישמעאל כו' צפרש"י הנ"ל, ומי הס עוד צ' נערים. [ג] ועוד צריך להצין צפרש"י ויקח חמאה וגו' ולחם לא הוצא כו', וזהו צמ"ס צגמרא (סס דף פ"ו ע"ה) אמר אפרים כו' תלמידו של רבי מאיר צ"ס רבי מאיר, אברהם אבינו אוכל חולין צטירה היה כו'. אמוס צמדרש (צ"ר סס י"ד) אומר ג"כ

וע"ע באמרי"י בראשית דף עב, ג. וכו"ה בדברי חיים סניאטין באסיפת דברי חכמים דף סו, א. וכו"ה בבני שלשים כאן ע"ש. ועי' בהיכל הברכה בראשית

אור ישראל לאש וקדשו ללחנה' וכתיב 'אשר אור לו צנין ומטר ל צירושלים' (שם לא ט), נמצא דרמו 'אשר' צחינת דוד מלכא התפשטות עשירי רומז 'ועשי עגות' צחינת אופה לקבל דעת לדדיק יוסף כו', כך שמעתי בשם רש"י וכן כוונתו עם חוספות ציאר דצרינו, וצמ"ס רועין קדישין תיקון העולמות כמבאר:

בגמרא בפסח נולד יצחק מגלג דכתיב למחר אשת אליך כעת חיה ולשרה בן אימת קאי אלימא כעת וכו' אלא דקאי בחג וקאמר ליה בניסן וכו' צ"ס ולפי גמרא זו היו המלאכים אצל אברהם אבינו בסוכות, וכן הוא במדרש פרשת נשא שאברהם אבינו עשה סוכה להמלאכים. ויש לרמוז הסוכה במאן כי כ תיבות 'תחת העץ' מספרם תתקע"ג, והנה סוכה הסוכה מעלה מטה וד' רוחות מספרם תתק"ד וד' רוחב הסוכה ד' על ד' שהוא מ"ט ד' פעמים ד' וד' הסוכה יו"ד יעלה ג"כ סך הכל תתקע"ג כמספר הוד הע"ץ כנ"ל].

והאמרי"י (בראשית דף עג, ד) העיר ע"ד רבנו חנן אכן אני שמעתי מאת הרב החסיד ר' שלמה הלוי מדאלינא ששמע מפיו רבינו הקדוש עדין. קמ"ס ב"ג אברהם יצחק יעקב כנודע. מהר"י אר"י רק פחות א', לוש"י ג' משה ר' ית' א, והנה יחד ג' אהר"ן משה בסוד הוא אהר"ן ומשה משה ואהר"ן, ועש"י ג' דוד בן ישי, עשרת לשון רבים ואין פחות מב' וב"פ לחים ג' יוסף צ' שמעתי מפיו הקדוש. והנה י"ל עוד באופן אחר למה הו' רועים כסדר קמ"ח סל"ת אברהם יצחק יעקב כנ"ל, לוש"י רומז למשה כנ"ל, ועש"י חנו לאה שהוא בהוד ובסוד איהי בהוד ר"ל המ"ל שיהיה עשיה עמידתה בהוד, נמצא מרומז בחיבת וד' אהר"ן ודוד, עגו"ת רומז ליסוד מות יוסף ב"ל ולפי שהיסוד עולה עד הדעת בסוד משכיל לוח אזורתי לכן עגו"ת ג' הדע"ת. ע"כ. [נבט צל הקדש על חג הסוכות (עמוד ר"ב) העתיק מכתבי הו"ח ד' מראוודאו זי"ע ג"כ פ' פסוק זה ע"פ הנה מהרה"ק מזידיטשוב קמ"ח סל"ת בני אברהם יצחק יעקב עי"ש, וצ"ב אם כוונתו לומר הנה ב"ח"ג הנ"ל או להמובא בשמו בפסוק זה].

אמרם ז"ל (אבות פ"א משנה י"ב) על אהרן אהב שלום ורודף שלום, עכ"ל רבינו צוהר ויחי דף רמ"ז ע"ב (ד"ה וקדן חמרא חתמין) עי"ש, 'טוחן דרגא דמשה', כי ע"י הדעת נדחה הפסולת (עט"ז סס), 'אופה לקבל דרגא לדדיק ואחצניד לחם צידו לדדיק צההוא אור דאית צנין', נמלינו למדין רומז לוש"י 'ועשי עגות' צרזא דיוסף הצדיק ודוד מלכא, כמעט 'והיה

קדישין [כו'] עי"ש בספרו הקדוש טעם על כל הנ"ל, נמצא מתורץ למה נאמר תיבת לוי כדי לרמוז על הו' רועין].

קסג. כי המלכות מקננת בעשיה כמבואר בע"ח שער מ"ב פרק י"ג.

קסד. הדעת קדושים (מאמר נר מצוה פט"ו) כתב באו"א וז"ל: ואמר מוריני הרב שיחיה שמרומז בהאי קרא כל השבעה רועים, אשר מהר"י רזא דאהרן סוד החסד והוא הממהר כדרכי החסידים הממהרים לכתם למטה, ולכן מהר"י מספר טו"ב פעמים י"ה המבואר לעיל בסוד הנהר הממהר מרוצתו. שלש סאים קמ"ח סל"ת בגי' אברהם יצחק יעקב. לוש"י דרגא דמשה במספרו אשר הוא המחבר הקמח והמים להיעשות גוש אחד. ועש"י מספר דוד ב"ן ישי. עג"ת סוד יוסף הצדיק המקשר ג' עמודים תורה ע"בודה ג'מ"ח עכ"ד. והוא המרומז הכל בסוד והשענו' תח"ת הע"ץ בסוד ד' ענני כבוד אשר הם בחינת ד' רועים המגינים עלינו בסוד עץ החיים, ולכן מספר ג' תיבות אלו אברהם יצחק יעקב משה אהר"ן יוסף דוד. ע"כ.

[רמז זה כתב ג"כ בעמוד התורה (מאמר היחוד פ"ג אופן מ"ו) וז"ל: והשענו' תח"ת הע"ץ אשר להמשיך הראיה השניה שהוא בחינת חג"ת סוד ז"א הוא להשען על התורה הקדושה בעסק התורה המאירה הנקראת עץ ולדבק ברזא דצדיקים הנראים אליו כי במעשה המוגלמת ההוא שהיה עושה רמיו רמיוא לעילא, ולכן והשענו' תח"ת הע"ץ הוא מספר השבעה רועים קדושים חצבה עמודיה שבעה כו' ע"כ. ועיעור"ש להלן.

והמלבוש לשויו"ט (ד"ה והשענו) כוון לרמוז זה. וכתב עוד (ליום א' דסוכות): והשענו תחת העץ איתא

דף קטז, ג באו"א קצת (שלא בשם רבינו מהר"ה). ועי' בס' אילה שלוחת ברה"פ]. קסה. בינוני אחד מששים והקיבר א' מעשרים.

עפרון מכר לו השדה לאברהם סתמא
כדכתיב וכו', ואפילו הכי קנה אברהם כל
האילנות, כדכתיב ויקס שדה עפרון וגו' וכל
העץ אשר בשדה אשר צלל גבולו סביב, והאי
אשר צלל גבולו קרא יתירא הוא וכו',
ולמידה אחת, מי שצריך לגבול אותן אילנות
קנה שצריכין להיות להם גבול סביב וכו',
דהיינו כגון אילנות דקין וכו', אבל כל חרוב
המורכב וסדן השקמה גדולים וחשובים ואין
צריכין גבול, הילכך אינו צלל השדה, ע"כ
צקצור העתקה. והארכתי במצואה, להבין
דיוק הנ"ל שלשה פעמים מלת 'שדה' ככתוב
זה, דהא חזין דהגמ' מדייק בקרא 'אשר
צלל גבולו סביב' יתירא וכו'.

(ב) **אמנם** בסוד הפרשה, אעתיק מזהר
הקדוש ליקוטי צהר ליקוטי,

ז"ל דף קכ"ז (ע"א), אמר רבי יוסי, צכלהו
לא כתיב כמה דכתיב בשדה, דאחמר ויהיו
חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים
שני חיי שרה. אלא רואי איהו, בגין ההוא
דרגא דכל יומין ושנין דצר נש ציה תליין,
דדא היא ה"א צתראה. פתח ואמר ויתרון
ארץ צכל היא מלך לשדה נעבד, ויתרון ארץ
צכל היא ודאי, דהא מתמן נפקין רוחין
ונשמתיין ותועלתא לעלמא, מלך לשדה נעבד,
מאן מלך דא קוצ"ה, לשדה נעבד, כד איהו
אחתקן כדקא יאות וכו', מאן שדה, דא וכו'
דכתיב כריח שדה אשר צרכו ה', דכד איהו
נעבד ואחתקן וכו'.

וברך קכ"ז (ע"א - דף קכ"ט ע"א), ת"ת,
השתא אברהם צחכמתא עבד,
צומנא דחצו קצרא לשרה וכו', אמר תנו

לי אחוזת קצר עמכם ואקברה מתי מלכא
וכו', מה כתיב ועפרון יושב צחון צי סה
וכו', תא חזי אי עפרון הוה חמי צחכמתא
מה דהוה חמי אברהם צה לא יומין לה
לעלמין וכו', ובגין כך לאברהם אחגליא וכו'
לעפרון וכו', ואיהו אמר השדה נחמי לך
והמערה אשר צו לך נחמיה וכו'. אמר רב
שמעון, בשעתא דעאל אברהם צחכמתא
ואעיל שרה תמן, קמו אדם וחיה ולא קפלו
לאחתקרא תמן, אמרו ומה אן צחכמתא
קמיה קוצ"ה צההו עלמא וכו', אמר
אברהם הא אנה זמין קמיה קוצ"ה צחכמתא
דלא תכסוף קמיה לעלמין, מיד ואחרי ק
קצר אברהם את שרה אשתו וכו', את שרה
לאסגאה חוה וכו', הה"ד אלה תולדות
השמים והארץ צהצרא (בראשית ז ד) ותקין
צאצאיהם, תולדות השמים והארץ דא חוה
וחוה וכו'.

רבי אלעזר שאל לרבי שמעון וכו', והא
כתיב מערת המכפלה, וקרא קרי לה
לצחר מערת שדה המכפלה וכו'. תא חז
ירושלם וכל ארעא דישראל אחתפל תחתיה
ואיהי קיימא לעילא ותחת וכו', והא
לעילא ואחידת לתתא, ירושלים דלעילא
אחידת צחרין סטרין לעילא ותחת, ירושלים
לתתא אחידת צחרין סטרין לעילא ותחת
ובגין כך כפלתא איהו וכו' שדה המכפלה
חו רוא דמלה שדה המכפלה וכו', ה
דצמא קדישא דאיהו מכפלה, ואחרי
דמערתא כפלתא איהו ודאי, דאיהו מערתא
גו מערתא וכו', ואורייתא לא קרי לה אלא
מערת שדה המכפלה, וקצ"ה עבד

לקוטי תורה והש"ס מהרי"א

תקמו

לאשתכחא האי עלמא כגוונא דלעילא וכו',
ע"כ הועתק מזהר"ק.

(ג) **ועיין** צריבנו (דף ס"ט ע"א דה"ס) וצקצור
דצריו הקדושים, התורה מדברת
בספור מעשה שרה בעולם הגשמי, אמנם
היא מדברת בעליונים, ואמר 'רואי איהו בגין
ההוא דרגא דכל יומין ושנין דצר נש ציה
תליין דדא היא ה"א צתראה, ויתרון ארץ
צכל היא', כי הנה נודע מדברי רבינו צל"ח
(ד"ה מערת המכפלה), בסוד מערת המכפלה שם
צ"ן דההין צגימ' צכ"ל נפש המלכות (א),
וצמיתת שרה שהיא רומזת לה"א צתראה
ומגלה בסוד מערת המכפלה אשר צא ליד
אברהם אחר מיתת שרה בסוד (בראשית לה יח)
'ויהי צלאת נפשה' וכו' (א), וזה שאמר
'ויתרון ארץ צכל היא, דהא מתמן נפקין
רוחין ונשמתיין', כי משם צ"ן דההין דהוא
רוחא קדמאא משם העלאת כל מ"נ להמשיך
נשמות וכו' [לקבל מ"ד], וזה שאמר (לקבל
מ"ד) 'מלך לשדה נעבד כד איהו אחתקן
כדקא יאות' השדה אשר צרכו ה', סוד
העבודה הוא הזיווג וטהר לצנו לעבדן
צאמת. עכ"ל רבינו צקצור.

(ד) **אמנם** צריך להבין למה צא דוקא מערת
המכפלה ליד אברהם אחר מיתת
שרה סוד שם צ"ן דההין, משם העלאת כל
מ"נ להמשיך סוד מ"ד, כי נודע מהאריז"ל

סוד ו' מלכין קדמאין שהיה צהם פגם
וציטול ושצרה, וצ"ח"ח שער רפ"ח ניוצין
פ"א ז"ל, הנה נחבאר כי ו' נקודות הנקרא
ו' מלכין וז"ל דשם צ"ן וכו', כאשר יאלו
אח"כ האורות לכוטם כלים שלהם האלו, לא
יכלו הכלים ההם לצבלם, וגשצרו וירדו
הכלים למטה צמקוס שעתיד להיות עולם
הצריאה אחרי כך, והאורות נסתלקו ועומדין
למעלה צאצילות וכו', שכל שיוצא מעולמו
ויורד והולך לעולם אחר ואלו נקרא אלו
מיתה. [וכן מצאנו באדרא קדישא קל"ה צ',
ואי מימא והא כתיב וימת דאיתצטלו לגמרי,
לאו הכי אלא כל מאן דנחית מדרגא דליה
וכו' (א) עיי"ש וצהארי"י (פ"ח שער ט' פ"ס).
והנה אלו ו' מלכין וכו' (א).

ועיין בשער התיקון פ"א, האך שחקנו
סוד המלכים שגשצרו מסוד שם
מ"ה החדש מנח סוד זיווג א"א העליון
סוד ע"ב ס"ג חו"צ דא"ק, עיי"ש סודו
צאורן צכל הפרקים. וזהו כל עבודת
הצדיקים ציחודי תפלה וטהר לצנו לעבדן
צאמת כמזכר לעיל (א) (א) (א). ועיין בשער
הכללים צראש ע"ח (פ"א), אשר נחקנו הו'
מלכין שגשצרו ע"י התפלה ומעשים טובים,
וכן ע"י נשמות הצדיקים כשהם נפטרים
מעולם הזה עוזרים בעולם עשיה, ומעלין
מהם ניוצי קדושה לעולם היצירה, וכן ע"ד

ד. אלו ו' מלכים הם בחינת ד' תחתונות שהם הנקרא
זו"ג של עולם האצילות, וכין שירדו אל הבריאה
נקרא אצלם מיתה, ע"ח שם.
ה. [מבואר כמשיב הרש"ש ז"ל בהקדמת רחוקי
דבכל עבודה צריך לעלות עד חורב דא"ק כמו
בשעת בריאת העולם].

א. ר"ל 'בכל' עולה שם ב"ן, שהיא נפש המלכות.
ב. כמבואר בל"ח ריש פרשת וירא, ופרשת וישלח
בפסוק זה.
ג. כל מאן דנחית מדרגא קדמאא דהוה ביה, קארי
ביה מיתה, כד"א (שמות ב כג) וימת מלך מצרים,
דנחת מדרגא קדמאא דהוה קם ביה.

ובפשוטות למיקון המתקת דינן מורה 'נחני'
ה' בית אחי אדני' קוד צי"ת צגימ' ש"ס
ע"צ כידוע מרצנו (ח"צ דף נ' ע"צ ד"ה לרורה
חדה). וקוד ההמתקה צחינת 'למען אחי
ורעי' וכו' (תהלים קכב ח), מורה 'אחי אדני'
מצחינת שם אדני שם המלכות, 'והוכן צחמד
כסא' (ישעיה טו ה).

ג) ונמצא דנוכל לרמוז צפרש"י צרות קדשו
'אנכי צדך דרך המזומן, רומז
עם המצואר שם צוהר מקן, דרכיה דרכי
נועם אלן דרכים דאינון פתיחין מאזהן
וכו', היינו דכתיב הנותן צים דרך, דהא בכל
אתר דאקרי צאורייתא דרך הוא ארח
פתיחא לכלא וכו', ומאינון ארחין מתפתחין
לכל עיבר ולכל סטרא עלמא. ועיין צרציו
ו"ל בקיטור, נראה לי שירמוז על [שני] [שיב]
מיני זווים או"א וזו"נ, ולכל עיבר רומז
לזיווג או"א, 'חמש עשרה קלעים לכתף'
(שמות כו יד) מתרגימינן 'לעצרא' וכו', וקוד
כת"ף צגימ' ת"ק היוצא מסוד הכאת שם
י"ה דיחוד או"א [שיב], וכן רומז צכאן
'דרכיה' דרך י"ה הוא זווג עליון, ו'דרכי'
רומז לזווג זו"נ, שעליה רמוז 'לכל סטרי
עלמא' הם הסטריין צקוד הללע, וצקוד ששה
קלוות וכו'.

נמצאנו למדין צפרש"י 'צדך דרך המזומן'
רומז מאזהן קדישין, דרכים דאינון
פתיחין מאזהן. ורומז 'דרך הישר', קוד

שיב. כ"ה בעט"צ שם.
שיג. יוד פעמים הי עולה ש', יוד פעמים הה עולה
ר', הרי ת"ק כמנין 'כתף', כמבואר בשער
היחודים פי"ד.

יחוד הדעת מסוד שם י"ה, אי"ה מקום
כצודו (שער היחודים פרק י"ד), אומיות הי"ה לחמון
דאו"א, וצכפל יו"ד פעמים הי"ה צגמטרה
ש', וצפל יו"ד פעמים הי"ה צגימ' ר'
כנודע, עולה צגימ' הי"ה, 'דרך הישר'
ורומז 'צאותו דרך שהייתי נריך', וצתרגום
'צאורח תקנא', רומז צצחינת 'דרכי' צתרגום
זו"נ שעליה רמוז לכל סטרי עלמא כמזה
צכלל דצרינו.

ד) זה מובן מה צפרש"י 'וכן כל בית ולמה
וה"א המשמשים צראש המינה.
רצ"ל אות צ' מסוד 'צראשית' אות התחנה
כתרגום ירושלמי 'צראשית' צחכמה,
וכמבואר צוהר תולדות קמ"ה א', פיה
פתחה צחכמה דא צ' דצראשית, עיי"ש
וצרציו (ד"ה חמס נ"ל פשוט). וקוד אות ל' על
'לעיני כל ישראל' (דברים לד יב) ג' יודין דשם
ס"ג שם הצניה. וקוד ה' רומז ה' על
'צהצראש' (צראשית צ ד) לחון 'צאצרה'
כידוע (זח"א דף ג' ע"ב).

ו' המשמשים צראש המינה ונקודים
צפתח, קוד ויקוד
החכמה, וכד"א צחכמה פותח שערין
זהו שפירש"י 'ומדצרים צדצר הפשוט שמו
צצר' וכו', רומז חכמה הפשוטה, כמבואר
צקוד ימין פשוטה לקבל שנים צצניה [שיב]
וכמבואר צרציו שם צוהר שמות (דף י"ב ע"ב)
ד"ה ע"כ לעילא) חכמה פשוט, עיי"ש צרציו

שיד. פותח מלשון ניקוד פתח הרומז על החכמה.
שטו. כי תשובה הוא בבניה, וימין פשוטה הוא
החסד שבבניה והוא סוד החכמה. ולכן
'הפשוט' רומז לחכמה.

דרוש ח'

לקושי תורה והש"ס מהרי"א

תקצה

צוהר שמות ד' חלקי צפרש"ס [שטו]. ורומז 'או
שהוא מצורר וניכר צאיו הוא מדצר' לצחינת
צירור זו"נ צצטן אמא.

ה) ובובן היטיב צוה מאמר ותרין הנערה
ותגר לבית אמה בדברים
האלה, שפרש"י דרך הנשים הימה להיות
להן בית מיוחד וכו', ואין הצת מגדת אלא
לאמה. קודו צכוונת אדני שפתי חפתח
המצואר צהצריז"ל (פער"ס שער העמידה פ"ה ה'
ומובן היטיב:

דרוש ח'

[כד לג - דה]

לג) ויישם לפניו לאבל ויאמר לא אבל עד אם דברתי דברי ויאמר דברי: (לד) ויאמר
עבד אברהם אנכי:
ופירש"י, (לג) עד אם דברתי. הרי אם משמש צלשון אשר וצלשון כ', כמו עד כי יבא שנין לה,
ו"ש חז"ל כי משמש צלרצע לשוטים, ואחז אי והוא אם.

א) והנה נריך להבין [א] הכתיב הוא
'וישם' והקרי הוא 'וישם',
מאי מורה זה. [ב] ועוד נריך להבין כפל
'עד אם דברתי דברי' שהיה די לומר לא
אכל עד שאלצבר. [ג] ועוד אינו מובן
צפירש"י הרי אם משמש צלשון אשר וצלשון
כ', כמו עד כי יבא שילה וכו', הראיה של
רש"י אינו מובן, הא לעיל צפרשה צפסוק
(פסוק יט) 'ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך

ב) אמנם צרות קדשו של רש"י רומז למה
שהוצא צרציו צפפרו בית ישראל
פרשה ו' (ד"ה ואלטא היום), על מרז"ל צמדש
(פ' ו' שם ח') ואלטא היום אל העין היום ילאמי
והיום צחתי מכלן שקפלה לו הארץ, אמר

שיח. הועתק לקמן דרוש י' אות ט"ו.
שיח. כתיב 'נער', וקרינן 'נערה'.
שכ. כדאיא בזהר ויחי דף רל"ד ע"ב: ואגידה, או
יגד, או ויגיד, וכן בלח, דהנין דחא דחכמתא
איהו, אמאי במלה דא (במלה) איהו דא דחכמתא.